

Udlændinge

Styrelsen

16/4 99

STATENS INVANDRARVERK

SOMALIA (45)

Rapport fra nordisk fact-finding mission til Nairobi, Kenya og Middle Shabelle-regionen, Somalia:

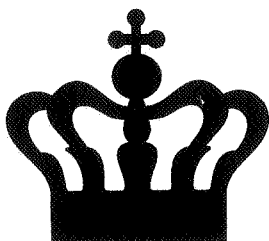
- politiske forhold og sikkerhedsforhold m.m. i det centrale og sydlige Somalia
- opdatering af oplysninger vedr. Middle Shabelle-regionen

21. februar - 6. marts 1999

Rapport fra fact-finding mission til Nairobi, Kenya og Middle Shabelle-regionen, Somalia:

- politiske forhold og sikkerhedsforhold m.m. i det centrale og sydlige Somalia
- opdatering af oplysninger vedr. Middle Shabelle-regionen

21. februar - 6. marts 1999.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sammenfatning	4
Baggrund for missionen	5
POLITISKE FORHOLD OG SIKKERHEDSFORHOLD M.M. I DET CENTRALE OG SYDLIGE SOMALIA	6
Klansikkerhed	6
Et konfliktbaseret samfund	6
Tilbagevendende humanitære kriser	8
1. Generelt om zone-inddelingen i det centrale og sydlige Somalia	10
2. Klanmæssig, etnisk og politisk relateret risiko for forfølgelse	14
2.1. Generelt	14
2.2. Udsatte befolkningsgrupper	14
3. Regional oversigt over det centrale og sydlige Somalia	16
3.1. Generelt	16
3.2. Galgaduud-regionen	16
3.3. Hiran-regionen	17
3.4. Middle Shabelle-regionen	18
3.5. Lower Shabelle-regionen	18
3.6. Benadir-regionen (Mogadishu)	20
3.7. Middle Juba-regionen	22
3.8. Lower Juba-regionen (Kismayo)	23
3.9. Bay-regionen	26
3.10. Bakool-regionen	28
3.11. Gedo-regionen	29
MIDDLE SHABELLE-REGIONEN	32
Indledning	32
1. Politisk-administrative forhold i Middle Shabelle-regionen	33
1.1. Generelt	33
1.2. Regional- og distriktsadministration	33
1.2.1. Farjano-Company	34

1.2.2. Ældreråd, Ugas og Imam	35
2. Sikkerhedsforhold	36
2.1. Generelt	36
2.2. Myndighedernes rolle i opretholdelse af fred og forsoning	37
2.3. Klankonflikter	37
2.4. Demobilisering af militser, banditvirksomhed og våbenbesiddelse	38
2.5. Forholdet til Mogadishu og Hiran-regionen	38
3. Menneskerettighedssituationen	41
3.1. Generelt	41
3.2. Retsforhold og retssikkerhed	41
3.2.1. Domstole	41
3.2.2. Politi- og fængselsvæsen	41
3.3. Bevægelsesfrihed	42
3.4. Klanrelateret og politisk motiveret forfølgelse	42
3.4.1. Bantu-befolkningens og øvrige gruppers forhold	42
3.5. Kvinders og børns forhold	43
3.5.1. Kvindelig omskæring	43
4. Humanitære forhold	45
5. Udsendelses- og reintegrationsforhold	47
KONSULTEREDE PERSONER, ORGANISATIONER OG MYNDIGHEDER	48
LITTERATUR	50
FORKORTELSER	52
BILAGSFORTEGNELSE	54
Bilag 1	55
Bilag 2	57
Bilag 3	58
Bilag 4	60
Bilag 5	61

Sammenfatning

Det fremgår af nærværende rapport:

- at ethvert klanmedlem i Somalia som udgangspunkt er i sikkerhed i sit eget klanområde. Dette gælder for så vidt også for medlemmer af minoritetsgrupper og mindre klaner.
- at der findes et antal grupper i Somalia, som i visse sammenhænge kan anses som særligt udsatte, herunder Bantu-klaner samt mindre klaner, etniske minoritetsgrupper og andre grupper som f.eks. kristne.
- at et klanmedlems eventuelle beskyttelsesbehov bør vurderes i forhold til vedkommendes sub-klan-niveau.
- at menige klanmedlemmer i Somalia i princippet ikke kan anses at være individuelt forfulgte alene på grund af klantilhørsforhold. Klanen er kollektiv ansvarlig for den enkeltes rettigheder og sikkerhed.
- at Mogadishu kan ikke anses at være traditionelt hjemsted for nogen bestemt hovedklan. Mogadishu er i realiteten en by, der i dag er besat af Hawiye-klaner.
- at der på baggrund af tørke kan være risiko for en humanitær krise i store dele af Somalia.
- at sikkerhedssituationen i det centrale og sydlige Somalia varierer betydeligt fra område til område. Mogadishu, Kismayo og Bay-regionen er de mest usikre områder.
- at hvad angår udsendelser af afviste asylansøgere til visse dele af det centrale og sydlige Somalia, bør disse forankres hos ældrerådet i modtagelsesområdet (hjemområdet) og ikke blot hos de såkaldte "*faction-leaders*".

Baggrund for missionen

Udlændingestyrelsen (US) og Statens Invandrarverk (SIV) har gennem en lang årrække beskæftiget sig indgående med de politiske, sikkerhedsmæssige og menneskeretlige forhold i Somalia. De to udlændingemyndigheder har i fællesskab og med de øvrige nordiske lande gennemført en række dansk-svenske og fællesnordiske *fact-finding* missioner, samt et antal nationale delegationsrejser til et større antal regioner i Somalia, og afholdt møder med og konsulteret en lang række FN-organisationer, EU, NGO'er, myndigheder, politikere, klanrepræsentanter, interessegrupper og privatpersoner.

De indhentede oplysninger fra de nævnte *fact-finding* missioner er alle blevet offentliggjort gennem udgivelse af fælles missionsrapporter. På baggrund af bl.a. disse rapporter har såvel de danske som de svenske udlændingemyndigheder udviklet deres asylpraksis fra en generel praksis, hvor stort set alle somaliske statsborgere uanset geografisk eller klanmæssig herkomst er blevet meddelt opholdstilladelse på *de facto* basis i Danmark og på humanitært grundlag i Sverige, til en mere kvalificeret praksis, hvor der bl.a. er taget hensyn til de aktuelle, regionale, klan- og sikkerhedsmæssige forhold i Somalia.

Med henblik på at opdatere de oplysninger, som US og SIV indhentede under en tidligere mission til Middle Shabelle-regionen i foråret 1997, og indhente aktuelle oplysninger om de overordnede politiske og sikkerhedsmæssige forhold m.m. i det centrale og sydlige Somalia gennemførte de to udlændingemyndigheder i perioden 21. februar – 6. marts 1999 en fælles *fact-finding* mission til Nairobi, Kenya og til Middle Shabelle-regionen, Somalia.

Delegationen til Nairobi og Middle Shabelle-regionen bestod af Jens Weise Olesen (delegationsleder), US, og Christer Svan, SIV. I forbindelse med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af missionen modtog delegationen støtte af UNDP-Somalia i Nairobi, og under opholdet i Middle Shabelle-regionen blev den støttet af UNICEFs kontor i Jowhar, som bl.a. hjalp med at arrangere delegationens møder i området. UNDP-Somalia i Nairobi støttede endvidere delegationen med at arrangere en række møder med FN-organisationer, EUs Somalia Unit og NGO'er i Nairobi.

Nærværende missionsrapport er opdelt i to hoveddele, hvor den første del omhandler de *politiske forhold og sikkerhedsforholdene m.m. i det sydlige og centrale Somalias regioner*, og hvor den anden del er en mere detaljeret *opdatering af oplysninger vedr. Middle Shabelle-regionen*.

Missionsrapporten er udarbejdet af Jens Weise Olesen og Christer Svan.

POLITISKE FORHOLD OG SIKKERHEDSFORHOLD M.M. I DET CENTRALE OG SYDLIGE SOMALIA

Klansikkerhed

Ifølge Walid Musa, Senior Adviser, Political Affairs and Governance, European Union, Delegation, of the European Commission, Somalia Unit (EUs Somalia Unit), er det overordnet sådan i Somalia, at alle klanmedlemmer - i princippet - kan opholde sig i sikkerhed i deres eget klanområde. Baggrunden for dette er bl.a. somaliernes traditionelt stærke klanidentitet og ikke mindst den traditionelle somaliske praksis for konfliktløsning i form af den kollektive *diya*-kompensation også kaldet "blodpenge", hvor hele klanen hæfter for det enkelte individs handlinger. Dette forhold gælder ikke alene i det nordvestlige og nordøstlige Somalia, men også i store dele af det centrale og sydlige Somalia.

Således kan medlemmer af stort set samtlige somaliske klaner opnå beskyttelse i deres eget klanområde. Dette gælder også for personer, som tilhører de klaner, der visse steder er i væbnet konflikt med andre klaner. I disse konfliktområder (bl.a. Mogadishu, Kismayo og Bay-regionen) har alle de stridende klaner såkaldte "*resident areas*", dvs. hjemområder i Somalia, hvor der normalt ikke forekommer vedvarende konflikter, og hvor deres klan kontrollerer et eget område.

Det skal dog understreges, at der desuden forekommer områder, hvor visse klaners subklaner er i strid med hinanden. Disse konflikter kan være af stærkt varierende karakter spændende fra sporadiske, lokale konflikter til mere konstante, traditionelle konflikter. Ofte vil sådanne konflikter være under løbende kontrol og genstand for de traditionelle forsonings- og kompensationsmekanismer, som klanernes ældreråd repræsenterer. Men i visse tilfælde er klanernes ældreråd ude af stand til at gribe ind, endsige løse konflikterne. På denne baggrund er der således områder, hvor der hersker delvist anarkistiske tilstande. I sådanne områder er der risiko for, at såvel regulære banditter ofte kaldet "*mooryaans*", som mere etablerede klanmilitser, har relativt frit spil til at udøve kriminelle handlinger.

Et konfliktbaseret samfund

David Stephen, Representative of the United Nations Secretary-General for Somalia, United Nations Political Office for Somalia (UNPOS), oplyste, at der øjensynlig ikke er nogen udenlandske magter, der støtter SNA-lederen Hussein Mohamed Aideed, derimod er dennes tidligere rival USC/SSA-lederen Ali Mahdi støttet af Ægypten. Nordøstsomalias (Puntlands) "præsident" Abdullahi Yussuf støttes af Etiopien og Benadir-regionens såkaldte Benadir Regional Supreme Council (BRSC) støttes af såvel Libyen, Ægypten som Eritrea. Der er dog spekulationer om, hvorvidt Eritrea er i færd med at alliere sig med Aideed. Han gjorde opmærksom på, at teorien om, at Etiopien politisk arbejder for et regionalt opsplittet Somalia, indtil videre kun er rygter. David Stephen kunne endelig oplyse, at den Arabiske Liga's politiske linje over for Somalia er, at man vil støtte udviklingen i landet, når Somalia har bragt "order in its own house".

Der er naturligvis områder i Somalia, som gennemgår en mere konfliktpræget udvikling end andre områder. Dette viser sig især i visse regioner og distrikter i det centrale og sydlige Somalia. Dette gælder i Bay-regionen i det centrale Somalia. I denne region er situationen den, at Aideeds Habr Gedir-klanmilitser Somali National Alliance (SNA) har erobret og besat et område, der traditionelt

tilhører andre klaner, især Rahanweyn-klanerne. Desuden er Kismayo og Mogadishu genstand for tilbagevendende stridigheder mellem forskellige klaner, som søger at skaffe sig politisk og økonomisk kontrol over disse områder. Alle andre steder er forholdet stort set dette, at de enkelte somaliske klaner selv har kontrollen over deres klanområde og igennem længere tid har været i stand til at fastholde denne kontrol.

Somalia er traditionelt et konfliktbaseret samfund. Nogle vil endda sige "voldsbaseret, mandsdomineret og racistisk". Men som Bryden & Steiner, 1998, skriver i deres introduktion til bogen "Somalia Between Peace and War, Somali women on the eve of the 21st century", er konflikt ikke nødvendigvis noget dårligt: "Conflict is not inherently bad; conflict is a critical part of social transformation and change, restructuring the relationships not only between peoples, but also within their own groups. It is only when latent conflicts escalate into violent confrontation that generalized and unnecessary suffering results. Like so many other wars worldwide, the Somali conflict contains elements of both" (Bryden & Steiner, 1998, s. 1).

Bryden & Steiner tilføjer at: "War has been a constant in the experience of the Somali state virtually since independence (and arguably even earlier). The civil war that ultimately deposed General Mohamed Siyaad Barre began in 1978, escalated throughout the 1980s, and continues even today in some parts of the country" (Bryden & Steiner 1998, s. 2).

Konflikten i Somalia rummer flere paradokser. For eksempel skriver Ken Menkhaus og Roland Marchal i UNDPs Human Development Report, Somalia 1998, at til trods for fraværet af en central statsmagt nyder visse dele af Somalia faktisk godt af bedre "lov og orden" forhold, end mange udviklingslande gør. Vedrørende forholdene i de såkaldte "krisezoner" i det sydlige Somalia skriver Menkhaus og Marchal, at "traditional methods of conflict management and dispute mediation are surprisingly effective in reducing and containing crime. The practical of blood-compensation, or *diya*, obliges groups to pay compensation for crimes committed by their *diya* group members; and *xeer*, or social contract, binds neighbouring clans into precedent-based rulings of disputes which arise between them. Increasingly, urban communities are relying as well on Islamic courts to maintain order and impose law on offenders. Collectively, these quasi-judicial practices help to deter crime in Somali communities. They are also low-cost mechanisms compared to police forces and formal judiciary. However, to the extent that some of these community policing methods violate human rights, they serve as reminders of the difference between "law and order" and good governance, a distinction that should not be lost on either Somali leadership or the international community" (Menkhaus & Marchal, 1998, s. 18-19).

Det er generelt accepteret blandt FN-organisationerne, EU-Somalia og NGO'er, at det ikke forekommer sandsynligt, at Somalia inden for en overskuelig fremtid vil opleve en genetablering af en central stat. I stedet kan man forvente, at langt størstedelen af Somalias politik vil blive defineret af, hvad Menkhaus og Marchal betegner som "radical localisation", dvs. en situation hvor den eneste betydende politiske autoritet og aktivitet findes på landsby- eller distriktsniveau eller – i større bymæssige bebyggelser – på bydelsniveau (Menkhaus & Marchal, 1998, s. 18).

David Stephen, UNPOS, bemærkede, at SNA-lederen Hussein Mohamed Aideed ikke er den eneste betydende politiske og militære faktor i Somalia. Han stillede endeligt spørgsmålstejn ved den alment udbredte opfattelse, at det sydlige Somalia står over for et større militært opgør. Han vurdere-

de dette som måske for pessimistisk, og vurderede i øvrigt Italiens rolle som mægler og forsoner som potentielt vigtig.

Tilbagevendende humanitære kriser

Humanitære kriser er et tilbagevendende problem i Somalia. Dette skyldes, at hele området mere eller mindre regelmæssigt rammes af henholdsvis tørkeperioder og oversvømmelser. Resultatet af disse naturfænomener er ofte, at der opstår fødevarekriser og epidemier blandt såvel mennesker som husdyr. Siden den alvorlige humanitære krise i 1991-1992, som også skyldtes konflikter i en stor del af Somalia, har FN-organisationer, EU og NGO'er været i stand til at afværge lignende katastrofer.

David Stephen, UNPOS, gjorde opmærksom på, at der i dagens Somalia vitterlig er alvorlige problemer, herunder tørke, internt fordrevne og manglende ressourcer til genopbygning og udvikling, men han pointerede dog samtidig, at det må anses som et vigtigt og positivt skridt i udviklingen i Somalia, at den udenlandske bistand er gået fra en situation med overflod af bistand til en meget begrænset humanitær bistand.

Han tilføjede, at selv den humanitære bistand må anses som tilstrækkelig, samt at der politisk set er en positiv udvikling i gang i Somalia. David Stephen henviste endelig til, at der er en øget interesse for sikkerhedsspørgsmål i regionen og oplyste, at United States Institute of Peace bl.a. har foreslået, at somaliere i eksil i langt større grad bør støtte fredsprocessen og udviklingen i Somalia. Han fremhævede i den forbindelse ældrerådenes betydning for udviklingen i landet.

Det centrale og sydlige Somalia gennemgår netop nu – ligesom det øvrige Somalia – en længerevarende tørkeperiode. "Deyr"-høsten i februar er derfor slået fejl og visse steder har tørken medført alvorlig mangel på fødevarer, vand og såsæd. FNs Food Security Assessment Unit (FSAU) rapporterede således den 1. marts 1999, at dårlig høst gennem de seneste tre år samt regional ustabilitet (i form af klankonflikter og internt fordrevne) i det sydlige Somalia har medført, at det såkaldte "sorghum-bælte", der løber igennem Bay-, Bakool-, Gedo-, Middle Juba- og Hiran-regionerne, er særdeles hårdt ramt, hvad angår fødevaresikkerhed. FSAU oplyser, at fødevarehjælp indtil den såkaldte "Gu"-høst senere på året vil kunne hjælpe de sorghum-producerende bønder gennem "Gu"-sæsonen (FSAU Focus, March 1, 1999).

UNCT Somalia Monitor oplyste i februar 1999, at manglen på drikkevand og vand til husdyr er blevet et alvorligt problem i især Bay-, Bakool- og Gedo-regionerne samt i visse dele af det centrale og nordlige Somalia. En kombination af klimatiske forhold, usikkerhed og dårlig vedligeholdelse af brønde og andre vandkilder har medført et voldsomt pres på eksisterende brønde og borehuller.

Det vurderes, at mere end en million mennesker er påvirket af tørke, mangel på drikkevand og ringe sikkerhedsforhold i Somalias centrale og sydlige regioner. Mindst 300.000 personer vurderes at være i stor risiko som følge af disse forhold, og ca. 30.000 antages at være særligt udsatte, idet de er internt fordrevne (UNCT Somalia Monitor, 10-22 February 1999 og SACB 1999).

Det rapporteredes også, at kolera er under spredning i det centrale og sydlige Somalia. Således skulle 3.000 personer være ramt af kolera (UNCT Somalia Monitor, 10-22 February 1999). Den 5. marts 1999 var i alt 157 personer døde som følge af kolera-epidemien (UNCT Somalia Monitor, 23 February – 5 March 1999). Den 16. marts 1999 rapporterede UNICEF, at et alvorligt koleraudbrud i Bardera i Gedo-regionen nu er bragt under kontrol. Epidemien i Bardera efterlod 240 døde

personer, og omkring 2.000 er blevet behandlet (IRIN – Central and Eastern Africa, 16. marts 1999).

Somalia Aid Coordination Body (SACB) oplyste i begyndelsen af marts 1999, at der har været en generøs respons fra donorer i forbindelse med SACBs opdaterede appel for bistand til det tørke-ramte Somalia. Pr. 31. januar 1999 havde man modtaget hele 25 millioner US \$ til at afhjælpe fødevarekrisen i det sydlige og centrale Somalia. Den oprindelige appel var kun på 18,1 millioner US \$ (SACB 1999).

Philippe Gourdin, UN Coordination Unit (UNCU), UNDP-Somalia oplyste, at World Food Program (WFP) har midler til fødevareuddeling indtil slutningen af juni 1999. Såfremt den forventede regn i april - den såkaldte "Gu"-sæson - ikke kommer, kan det blive nødvendigt at fortsætte distributionen af fødevarer i yderligere seks måneder. Han oplyste videre, at en stor del af de internt fordrevne tager til Gedo-regionen. Han antog, at dette skyldes, at der dér gennem nogen tid er blevet uddelt fødevarer til internt fordrevne fra Bay- og Bakool-regionerne.

Der henvises i øvrigt til den seneste FSAU rapport, Food Security Highlights, February 1999 (bilag 1).

1. Generelt om zone-inddelingen i det centrale og sydlige Somalia

Som det fremgår af rapportens indledning, er den politisk-administrative situation og sikkerhedsforholdene noget mere komplicerede og flydende i stort set hele det område af Somalia, der ligger syd for byen Galkayo i Mudug-regionen i Nordøstsomalia. Galkayo i det centrale Mudug danner en slags politisk og sikkerhedsmæssig grænse mellem de relativt velfungerende administrationer i Nordvest- og Nordøstsomalia, som af FN anses som genopbygnings- eller overgangszoner, og en række regioner i det centrale og sydlige Somalia, som betegnes som enten overgangszoner eller som krisezoner.

Disse betegnelser er imidlertid ikke permanente etiketter. Flere af de 10 regioner i det centrale og sydlige Somalia har gennem årene bevæget sig mellem betegnelserne overgangs- og krisezoner. Leslie Mctyre, Resident Project Officer, UNICEF, hvis kontor i Jowhar, Middle Shabelle-regionen, dækker hele det centrale Somalia, var således af den opfattelse, at enhver fremstilling af de politiske og sikkerhedsmæssige forhold i det centrale og sydlige Somalia bør være, hvad han betegnede som "dynamic", dvs. genstand for en løbende opdatering. Dette begrundes med, at der er risiko eller mulighed for, at radikale forandringer af politisk og/eller sikkerhedsmæssig karakter kan indtræde med kort varsel. Det er derfor også vanskeligt, at få observatører, der selv gennem mange år har fulgt udviklingen i Somalia på nært hold, til at udtale sig om de politiske og sikkerhedsmæssige perspektiver i området.

Således beskrev Walid Musa, EUs Somalia Unit, sikkerhedsforholdene i store dele af det centrale og sydlige Somalia som "a day to day operational matter". Walid Musa vurderede sikkerhedsspørgsmålet i Somalia som et operationelt spørgsmål, hvor fraværet af en national regering er det afgørende forhold. På denne baggrund betegnede Walid Musa overordnet det centrale og sydlige Somalia som "fragile and unstable, without a legitimate judicial system for arbitration". Han understregede dog ligesom en række øvrige kilder, at der er store variationer i en sådan karakteristik, hvor yderpunkterne udgøres af Kismayo-området og Bay-regionen på den ene side og Hiran- og Galgaduud-regionerne på den anden. Walid Musa henviste i øvrigt til SACB, som løbende udsender regionale oversigter over situationen i relevante regioner. Han oplyste, at EU-Somalia er medlem af SACB, og at man derfor følger oplysningerne i SACBs sikkerhedsanalyser.

Dele af det centrale Somalia og visse lommer i det sydlige Somalia klassificeres af UNDP som såkaldte "overgangszoner". Ken Menkhaus og Roland Marchal beskriver disse områder på følgende måde: "These regions are not plagued by endemic armed conflict, but possess only rudimentary, very localised political authorities, usually with little or no tax revenue to provide basic services" (Menkhaus & Marchal, 1998, s. 18). Regionerne Hiran, Middle Shabelle, Lower Shabelle og Gedo er typiske eksempler på sådanne områder. Men også i dele af andre regioner i det sydlige Somalia findes der eksempler på de nævnte forhold, f.eks. i Galgaduud- og Bakool-regionerne.

De såkaldte "kriseområder" findes i det sydlige Somalia og er især koncentreret til Mogadishu, Kismayo-området og Bay-regionen. I disse områder er der en situation, hvor den politiske autoritet i høj grad er fragmenteret, omstridt og militariseret.

I den anden ende af skalaen finder man Nordvest- og Nordøstsomalia, dvs. Somaliland og Puntland. Menkhaus og Marchal er af den opfattelse, at Somalilands administrative kapacitet kan sammenlignes med nogle af de fattigste og svageste stater blandt udviklingslandene. I begge de to områder hersker generelt fredelige forhold og sikkerhedssituationen kan betegnes som god.

Der findes som nævnt specielt tre områder i det centrale og sydlige Somalia, som gennem nogen tid er blevet betegnet som krisezoner af FN. I FNs appel for 1999 kaldet United Nations Consolidated Inter-Agency Appeal for Somalia, January – December 1999 (fork. **UN Appeal 1999**), forklarer FN blandt andet følgende om disse krisezoner:

De tre zoner er a) Mogadishu-området og omkringliggende områder, inkl. en mindre del af Lower- og Middle Shabelle-regionerne, b) Kismayo-området, inkl. en større del af Lower Juba-regionen samt en del af Middle Juba-regionen, og c) store dele af Bay- og Bakool-regionerne, inkl. regionsbyerne Baidoa og Huddur (bilag 2).

Krisezonerne er genstand for tre typer tilbagevendende kriser: Naturkatastrofer, såsom tørke og oversvømmelse, epidemier (f.eks. malaria, kolera og mæslinger) og menneskeskabte katastrofer forårsaget af væbnede konflikter (**UN Appeal 1999**, s. 27).

Krisezoner defineres af FN som områder, hvor der forekommer "tilbagevendende, komplekse nødhjælpssituationer". Ofte findes der ingen lokal myndighed i disse områder men derimod en splittet politisk struktur, hvor den reelle magt ofte er i hænderne på militser. Betegnende for situationen i disse områder er tillige, at sikkerhedssituationen er dårlig, der forekommer alvorlige menneskeret-tighedskrænkelser, sporadiske væbnede konflikter og hyppige bevægelser af forskellige befolknin-ger.

I sådanne områder er det særdeles vanskeligt og kostbart at gennemføre effektive nødhjælps- eller bistandsindsatser, idet banditter og militser kun har ringe respekt for humanitært arbejde. Leslie Mc tyre, UNICEF, der er øverste ansvarlig for sikkerhedsvurderingen i det centrale Somalia antog, at FN-organisationerne i det centrale og sydlige Somalia anvender mere end 50% af deres budgetter på direkte eller indirekte at sikre en sikkerhedsmæssigt forsvarlig gennemførelse af sine programmer og operationer i området.

Det understreges i FNs appel for Somalia for 1999, at den ubegrænsede sikkerhed for såvel lokalt som internationalt ansatte programmedarbejderne i Somalia er en helt afgørende faktor for, hvorvidt internationalt nødhjælps- og genopbygningsarbejde kan gennemføres (**UN Appeal 1999**, s. 5). Leslie Mc tyre fremhævede, at til trods for en stor indsats fra FNs side for at skabe sikkerhedsmæssigt forsvarlige forhold i de krisezoner, hvor man opererer, skal man altid være opmærksom på de skiftende sikkerhedsforhold. Han oplyste således, at det forhold, at man har internationalt personale ansat ude i felten gør, at analysen af sikkerhedssituationen bliver på et højt niveau, samt at bevidstheden om de aktuelle sikkerhedsforhold bliver tilsvarende høj.

Overgangszonerne er karakteriserede ved, at der forekommer en sådan grad af politisk ledelse og myndighed, sikkerhed og økonomisk aktivitet, at disse områder kan placeres et sted mellem krise og genopbygning. I overgangszonerne finder der overordnet en bevægelse frem mod mere stabile forhold sted. Men forholdene betegnes dog som skrøbelige med en vis risiko for tilbagefald. Militær-

tiviteter er mindre fremtrædende og den politiske autoritet er lokal. Beboelsesmønstre samt ejendomsret er relativt stabile. I disse områder er der mulighed for en vis grad af genopbygning og reintegration.

FN oplyser videre, at mange områder i Somalia kan betegnes som overgangszoner. Ved årsskiftet 1998/99 betegnede FN følgende områder (i hele det tidligere Somalia) som overgangszoner:

Nordlige Somalia: rurale områder af distriktet Togdheer i Sanaag-regionen samt Sool-, Bari-, Nugal- og Mudug-regionerne.

Centrale og sydlige Somalia: dele af Galgaduud-, Hiran-, Middle- og Lower Shabelle-, Gedo- og Middle Juba-regionerne.

Walid Musa, Senior Adviser, EUs Somalia Unit, klassificerede regionerne i det centrale og sydlige Somalia i tre niveauer, hvor Hiran- og Gedo-regionen er i den sikkerhedsmæssigt bedste kategori. Herefter kommer Middle- og Lower Shabelle-regionerne, hvis politiske afhængighed af Benadir-regionen hindrer dem i at tilhøre den bedste kategori. Walid Musa gjorde dog opmærksom på, at det er fuldt muligt at gennemføre genopbygningsaktiviteter i Middle- og Lower Shabelle-regionerne men endnu ikke i Mogadishu. Middle- og Lower Shabelle-regionerne blev for en del distrikters vedkommende i januar i år anset som modne for genopbygningsaktiviteter i et omfang, som Walid Musa betegnede som "low level". At det alene anbefales at gennemføre aktiviteter i området på lavt niveau skyldes, at man ikke vil tiltrække banditter til området. Dette er et reelt problem i visse distrikter ifølge Walid Musa. På det tredje og sidste niveau befinder Bay-, Bakool-, Lower- og Middle Juba samt Benadir-regionerne sig.

De sikkerhedsmæssige og politisk-administrative forhold i de såkaldte krisezoner og forholdet mellem disse zoner og de såkaldte overgangszoner skal i det følgende belyses nærmere, idet det derved bliver muligt, at danne sig et vist sikkerhedsmæssigt perspektiv på forholdene i hele det centrale og sydlige Somalia. Udgangspunktet for et sådant perspektiv er, at sikkerhedsforholdene i de enkelte områder eller zoner ikke kan vurderes alene ud fra en vurdering af et områdes interne politisk-administrative, humanitære og menneskeretlige forhold eller konflikter.

I et sådant perspektiv bliver det muligt at vurdere, hvorvidt og evt. i hvilket omfang situationen i de tre ovennævnte kriseområder kan spille en rolle for sikkerhedssituation i de nævnte overgangszoner. Det bemærkes, at alle kilder til belysning af disse forhold fremhævede betydningen af, at de interne forhold i kriseområderne i visse tilfælde kan udøve en endog betydelig indflydelse på ikke blot naboregionerne men også på de overordnede politiske og sikkerhedsmæssige forhold i store dele af Somalia. Walid Musa, EUs Somalia Unit, understregede betydningen af en såkaldt "regional approach" med ordene "it is no longer a doubtful issue" og gjorde det klart, at spørgsmålet om, hvem der kontrollerer og repræsenterer hvad, er af afgørende betydning. Dette spørgsmål er et såkaldt dynamisk problem, det vil bl.a. sige, at ikke blot de interne forhold i den enkelte region er bestemmende for områdets politiske og sikkerhedsmæssige situation. De eksterne forhold spiller også en betydelig rolle. Walid Musa var i øvrigt af den opfattelse, at politikere, klanledere m.m. i det centrale og sydlige Somalia har aspirationer på linje med deres kolleger i Nordvest- og Nordøstsomalia. Men hvorledes dette vil udmønte sig i en fremtidig politisk-administrativ situation i Somalia, er det

naturligvis umuligt at sige noget fornuftigt om. Han betegnede det centrale og sydlige Somalia som "uudviklet".

2. Klanmæssig, etnisk og politisk relateret risiko for forfølgelse

2.1. Generelt

Det skal indledningsvis understreges, at man ikke i forhold til det centrale og sydlige Somalia kan vurdere asylansøgninger fra somaliske statsborgere alene ud fra kriteriet "geografisk herkomst". Klantilhørsforhold (**bilag 3**) kan i visse situationer spille en afgørende rolle for en persons konkrete sikkerhedssituation i dette område af Somalia. Dette gælder ikke mindst for personer tilhørende minoritetsgrupper, socialt isolerede grupper, grupper der anses for udstødte eller som rangerer lavt i det somaliske klanhierarki, religiøse grupper og personer tilhørende klaner, som er i konflikt med andre klaner eller hvis egen klan er splittet af intern konflikt på sub- eller sub-subklanniveau. Desuden kan fremtrædende personer i Siad Barres tidligere administration være i risiko for overgreb i visse områder eller blandt visse klaner.

Babafemi A. Badejo, Senior Political Adviser og Hussein Hassan Abdi, National Officer, begge United Nations Political Office for Somalia (UNPOS), gjorde i den forbindelse opmærksom på, at der findes en række udsatte befolkningsgrupper i det centrale og sydlige Somalia, som asylretligt fortjener opmærksomhed. De henviste blandt andet de forskellige Bantu-befolkninger, Rer Hamar-befolkningen i Mogadishu, Barawani-befolkningen, Bajuni-befolkningen i det sydligste Somalia (Bajuni-øerne), den del af Rahanweyn-befolkningen, der er imod Aideeds kontrol (besættelse) af Rahanweyn-områderne i det centrale Somalia, og Rahanweyn-medlemmer i specielt Bardera og Luuq i Gedo-regionen, Rer Culther-befolkningen i Kismayo, Tumaal og andre Midgan-grupper, Tumi, Jido, Jajae, Eile (et oprindeligt jægerfolk), Gelid, Shansi, Bimal, Shekal Gendershe og de relativt få og isolerede, kristne somaliere. Det blev understreget, at der kan findes andre politisk og socialt udsatte grupper i det centrale og sydlige Somalia.

2.2. Udsatte befolkningsgrupper

Abdirahman O. Raghe, Deputy Coordinator, War-Torn Societies Project - Transition Programme (WSP-TP) gjorde i den forbindelse opmærksom på, at personer, der vender tilbage fra et længerevarende udlandsophold til et område, hvor de såkaldte "traditionelle sociale mekanismer" er i krise, kan risikere overgreb. Dette vurderede han kunne være tilfældet i hele det sydlige Somalia. Han understregede, at enhver person kan opholde sig i sikkerhed i hele det nordvest- og nordøstlige Somalia – dette er alene et politisk spørgsmål – men syd for Galkayo er dette ikke et politisk spørgsmål men et konkret sikkerhedsmæssigt spørgsmål.

Walid Musa, Eus Somalia Unit, vurderede, at det bør være afgørende for hvorvidt somaliere meddeles asyl under henvisning til de generelle forhold i regionerne, at der fokuseres på ansøgernes klantilhørsforhold, men ikke blot på dette niveau i klansystemet. Subklan-niveauet kombineret med ansøgernes geografiske herkomst bør i den forbindelse have en afgørende indflydelse på denne vurdering. Han var dog samtidig af den opfattelse, at der næppe findes personer fra Hiran- og Gedo-regionerne, der har behov for beskyttelse i udlandet, og han understregede kraftigt, at ethvert klan-medlem i Somalia kan anses at kunne opholde sig i sikkerhed i sin egen klans hjemområde. Walid Musa illustrerede sit synspunkt på følgende måde: en somalisk asylansøger, der som asylmotiv anfører, at han personligt er forfulgt i sit hjemområde taler ikke sandt. Dette skyldes, at intet enkeltin-

divid kan være forfulgt i sin egen klans hjemområde. Ingen bliver efterstræbt af sin egen klan, men derimod kan en klan så at sige kollektivt være udsat for overgreb eller forfølgelse af en anden klan, som man er i konflikt med. Såfremt dette er tilfældet, vil der ikke være tale om, at en enkelt person fra denne klan søger beskyttelse i udlandet, men at hele klanen har behov for beskyttelse. Pointen er, at det ikke er individer, men klaner, der kan være udsatte for forfølgelse etc. I overensstemmelse hermed oplyste Walid Musa, at der er god grund til at vise særlig opmærksomhed, når en asylsag skal vurderes, såfremt sagen alene drejer sig om en enkeltpersons forhold i vedkommendes hjemområde i Somalia. I samme forbindelse gjorde han opmærksom på, at han vurderede det for yderst relevant, at udlændingemyndigheder viser interesse for at indhente oplysninger vedrørende asylrelevante forhold ved hjælp af missioner til bestemte områder i Somalia. Ikke mindst til regioner, hvor de politiske og sikkerhedsmæssige forhold er komplicerede, og hvor sub-klaner er i (potentielt) konflikt med hinanden. Dette er f.eks. tilfældet i Middle- og Lower Shabelle-regionerne.

Ligesom Walid Musa vurderede også Philippe Gourdin og Moe Hussein, begge UNDP-Somalia, at medlemmer af klaner, der opholder sig i deres egen klans hjemområde, vil være i sikkerhed for overgreb. De vurderede således, at ethvert klanmedlem nyder beskyttelse hos sin egen klan, dvs. at man i realiteten altid har et sikkert, (traditionelt) hjemområde at opholde sig i eller vende hjem til.

De vurderede tillige, at dette også var generelt gældende for medlemmer af Bantu-befolkningerne, der de fleste steder har sine egne beboelsesområder og egne såkaldte tilpasningsmekanismer, som stort set fungerer efter hensigten. Det vil bl.a. sige evne til at forsvare sig mod overgreb.

3. Regional oversigt over det centrale og sydlige Somalia

3.1. Generelt

De 10 regioner i det centrale og sydlige Somalia skal, som tidligere omtalt, ikke opfattes som selvstændige, integrerede enheder med en klar politisk eller klanmæssig afgrænsning. Dette forhold skal nærmere belyses i det følgende. Præsentationen af de regionale politiske og sikkerhedsmæssige forhold vil dog for overskuelighedens skyld blive foretaget ud fra et regionalt perspektiv men med hyppige overlapninger mellem regionerne. Regionerne er omtalt i en rækkefølge fra nord til syd. Middle Shabelle-regionen findes udførligt omtalt i rapportens anden del.

3.2. Galgaduud-regionen

Der findes ikke nogen formel administrativ struktur eller nogen regional myndighed i Galgaduud-regionen. Området bebos af flere klaner, men det er især Habr Gedir, der er den talmæssigt dominerende. Desuden findes Abgal- og Hawadle-klaner samt andre mindre klaner repræsenteret i området. Det er klanernes ældreråd, der udgør den øverste myndighed for de enkelte klaner. Området er således "administreret" i henhold til de traditionelle socio-politiske principper.

Det bemærkes, at Galgaduud-regionens indbyggere typisk er nomader og kun i mindre omfang lever af landbrug. Regionens indbyggertal er på 185.000 indbyggere og dens areal er på 49.700 km² (UNDOS 1995) (bilag 4).

Denne region er på flere måder den mest marginaliserede eller oversete region i hele det centrale og sydlige Somalia. Det er bl.a. den region i området, der har det færreste antal NGO'er (med undtagelse af den SNA-besatte og særdeles konfliktfyldte Bay-region), idet der kun findes tre NGO'er repræsenteret (Handbook 1998).

Frank Brenda, Country Coordinator, Adventist Development and Relief Agency (ADRA) vurderede således, at Galgaduud-regionen er blevet negligeret af de internationale NGO'er, men understregede samtidig, at dette ikke må anses som negativt. Galgaduud-regionens minimale strategiske betydning har medført denne negligeret, men ligesom i Hiran-regionen har fraværet af bistand udefra resulteret i, at man i Galgaduud-regionen er bedre i stand til at løse sin egne problemer, da man hele tiden har været tvunget til at gøre dette. Der er derfor mere engagement at spore hos myndigheder (ældreråd) og befolkning end mange andre steder i Somalia. Derfor er det også relativt let for NGO'er at gennemføre sine aktiviteter i Galgaduud-regionen.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at der alene er ansat nationale medarbejdere i Galgaduud-regionens NGO'er samt, at UNICEF kun har ganske få oplysninger om forholdene i området. Han betegnede ligefrem Galgaduud-regionen som et "uncivilised no man's land", hvor den nordlige del af området bebos af Hawiye-klanen Habr Gedir, mens den sydlige del, der grænser op til Hiran- og Middle Shabelle-regionerne, især bebos af subklaner tilhørende Hawiye-klanen Abgal. Leslie Mctyre betegnede generelt befolkningerne i regionen som "*bush people*", og han antog, at der ikke forekommer nævneværdige konflikter mellem klanerne i regionen. Den eneste form for administration i Galgaduud er ældrerådene, og de opgaver disse råd traditionelt varetager.

Flere kilder kunne bekræfte, at forholdene i Galgaduud-regionen ikke er nævneværdigt anderledes end før borgerkrigen. Således oplyste Walid Musa, EUs Somalia Unit, at Galgaduud-regionen stort set ikke blev berørt af borgerkrigen, samt at forholdene i regionen er som før krigen. Regionen har hele tiden fungeret som et område, hvorigennem medlemmer af andre klaner har rejst mod det nordlige Somalia. Han fandt det i øvrigt for usandsynligt, at der var udrejst flygtninge i større antal fra dette område af Somalia. På baggrund af Galgaduud-regionens isolerede position og fraværet af borgerkrigens konflikter klassificerede Walid Musa Galgaduud-regionen som en af de mere sikre regioner i det centrale Somalia.

Frank Brenda, ADRA, oplyste at ADRA gennemfører aktiviteter indenfor bl.a. vandforsynings- og uddannelsesområdet i Galgaduud-regionen bl.a. i Dusa Mareb. Han gav udtryk for, at det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt at gennemføre rejser i bil gennem Galgaduud-regionen, og for ADRA's vedkommende foregår disse rejser med udgangspunkt i Beled Weyne i Hiran-regionen. Det bemærkes, at Hiran-regionen er et Hawadle-kontrolleret område samt, at Hawadle- og Habr Gedir-klanerne har et anspændt forhold. Hertil oplyste Frank Brenda, at for ADRA's vedkommende var forholdet mellem Habr Gedir- og Hawadle-klanerne ikke nogen hindring for ADRA's aktiviteter og transporter inde i Galgaduud-regionen. Dette problem havde ADRA selv været i stand til at løse på forsvarlig vis.

3.3. Hiran-regionen

Det er Hawadle-bevægelsen USC/PM der i realiteten kontrollerer Hiran-regionen med undtagelse af Mataban-distriktet, som er Habr Gedir-område. Hawadle-klanen er den politisk dominerende klan i regionen, men der findes en række andre klaner repræsenteret i regionens Regional- og Distriktsråd.

Hiran-regionens indbyggertal er på 223.000 indbyggere og dens areal er på 34.000 km² (UNDOS 1995) (bilag 4).

Hiran-regionen udgør et centralt punkt for handelen mellem det sydlige og nordlige Somalia og nyder godt af Shabelle-flodens tilstedeværelse, som giver mulighed for et intensivt landbrug.

Walid Musa, EUs Somalia Unit, klassificerede - ligesom flere andre kilder - Hiran-regionen som én af de mest velfungerende regioner i det centrale og sydlige Somalia.

Frank Brenda, ADRA, oplyste, at ligesom Galgaduud-regionen er Hiran ikke nogen strategisk beliggende region, og derfor er regionen blevet negligeret af de internationale donorer, der til gengæld rundhåndet har forsynet naboregionen Middle Shabelle syd for Hiran med bistand. Frank Brenda var af den opfattelse, at negligeringen af Hiran-regionen ikke har haft nogen negativ effekt på de økonomiske, politiske eller sikkerhedsmæssige forhold i regionen. Tværtimod mente han, at regionen i dag er langt bedre rustet til at løse sine problemer selv end f.eks. Middle Shabelle-regionen, som han betegnede som "spoiled" af donorerne. Han gjorde i den forbindelse opmærksom på, at myndigheder og befolkning i Hiran-regionen har mere engagement, ejendomsfølelse og energi, end det er tilfældet i f.eks. Middle Shabelle-regionen.

Angående Hawiye-konferencen i Beled Weyne, som har stået på i længere tid, kunne Abdirahman O. Raghe, WSP, oplyse, at formålet er næsten det samme, som Darod-konferencen i Garowe i Nordøstsomalia havde, nemlig at oprette et Hawiye-domineret område med en vis grad af selvstyre. Problemet med Beled Weyne-konferencen er dog, at denne ikke har været i stand til at tiltrække alle parter i den interne Hawiye-konflikt. Således deltager hverken Aideed eller Ali Mahdi i konferen-

cen, ligesom flere kendte Hawiye-ledere heller ikke deltager. Abdirahman O. Raghe vurderede dog alligevel, at konferencen i Beled Weyne basalt set er et positivt skridt, men problemet er, at det er vanskeligt at se, hvorledes der kan komme noget politisk brugbart ud af konferencen. Han vurderede således, at konferencen direkte er i opposition til Aideed og Ali Mahdi.

David Stephen, UNPOS, betegnede Beled Weyne-konferencen som "not inclusive" og oplyste, at konferencen af Aideed beskyldes for at være en "etiopisk opfindelse". Ægypten har ligeledes kritiseret konferencen. Aideed deltager ikke i konferencen, men David Stephen ville betragte det som positivt, såfremt han besluttede sig for at gøre det. UNPOS afviste i øvrigt, at konferencen skulle være et udtryk for Etiopiens interesser i området eller en "etiopisk opfindelse".

Leslie Mctyre, UNICEF, vurderede, at sikkerhedsmæssigt set tilhører Hiran-regionen den bedre ende af skalaen i det centrale og sydlige Somalia. Han gjorde dog opmærksom på, at Aideed har forsøgt at puste til den traditionelle fjendtlighed mellem Hawadle- og Galja'el-klanerne i området. Forholdet mellem de to klaner har været fredeligt gennem de seneste år, men igennem de sidste fire måneder er forholdet blevet mere spændt, og Aideed forsøger aktivt at skabe spændinger mellem Hawadle- og Galja'el-klanerne. Leslie Mctyre vurderede derfor, at der er risiko for en voldelig konfrontation mellem de to klaner.

Samme kilde oplyste, at Etiopien i 1998 trænede ca. 1.500 militssoldater tilhørende Hawadle-klanen. Derfor anses Hawadle-militsen for at være én af de stærkeste militser i det sydlige Somalia. Det blev understreget, at Etiopien generelt støtter enhver, der er imod Aideed og den islamiske bevægelse Al-Itihad.

3.4. Middle Shabelle-regionen

Se rapportens anden del om Middle Shabelle-regionen, der indeholder en detaljeret oversigt over forholdene i denne region.

3.5. Lower Shabelle-regionen

Der er i realiteten Habr Gedir-klanen, der har den politiske magt i Lower Shabelle-regionen. Lower Shabelle-regionen er dog hjemsted for en lang række andre klanmedlemmer, som tidligere har bosat sig i regionens landbrugsområder.

Befolkningen i Lower Shabelle-regionen er på 616.000 indbyggere og regionens areal er 27.700 km²., hvilket gør området til den tættest befolkede region i hele Somalia (med undtagelse af Mogadishu/Benadir-regionen) (UNDOS 1995) (bilag 4).

Økonomisk er Lower Shabelle-regionen hjemsted for Somalias mest udviklede og produktive landbrugsproduktion af salgsafgrøder, ikke mindst bananer.

Det fremgår af SACB Area Assessment af 27. januar 1999, at Lower Shabelle-regionen fortsat er i en tilstand af, hvad der betegnes som "political occupation" af kræfter, der er eksterne (dvs. Habr Gedir-klanen) i forhold til områdets lokale beboere (bl.a. Biimaal-, Geledi- og Tuni-klaner), samt at området fortsat er under direkte indflydelse af Mogadishu (syd). Imidlertid har de såkaldt Local Councils i distrikterne Merka, Quarryole, Awdhegele og Brava været i stand til at fremme deres legitimitet. Der er derfor en rimelig kontrol med sikkerheden, hvad angår vejen fra regionsbyen Mer-

ka via Baidoa til Kismayo til trods for sporadiske problemer. Imidlertid er der potentielle sikkerhedsproblemer i Afgoi-området. Dette skyldes især problemerne i Bay-regionen og i Mogadishu. Det bemærkes ligeledes, at der fortsat er konflikter mellem forskellige Habr Gedir-subklaner i Merka. Endelig er der en tydelig tendens til, at NGO'er flytter sine aktiviteter fra Mogadishu til Merka. Desuden blev den ulige fordeling af ressourcer mellem områdets forskellige klaner set som et potentielt problem. SACB anbefaler derfor, at der kun gennemføres såkaldte "low key rehabilitation and reconstruction operations" i Merka-, Brava-, Awdhegele- og Quaryole-distrikterne. Desuden anbefaler SACB, at aktiviteterne i disse områder rettes mod landområderne med henblik på at skabe økonomisk spredning.

Ken Menkhaus rapporterede i midten af december 1998, at Lower Shabelle-regionen gennem de seneste to til tre år har været en stabil og relativ fredelig region. Området har én af de mest dynamiske økonomier i det sydlige Somalia. Menkhaus tilføjede at: "there are no storm clouds on the immediate horizon in this area, but there are underlying problems and tensions that could at any time render this area a crisis zone" (Menkhaus 1998, s. 8).

Philippe Gourdin, UNDP-Somalia, betegnede Lower Shabelle-regionen som en "banan-region". Det er da også her en stor del af Somalias bananer dyrkes med henblik på eksport. Denne eksport forgår via havnen i Merka, som bl.a. derfor har opnået en helt afgørende politisk-økonomisk betydning for en stor del af det centrale Somalia. Gourdin betegnede endvidere Lower Shabelle-regionen som "forretningsfolkernes region". Dette skyldes, at de såkaldte "warlords" i området har indset fordelene ved at lade forretningsfolkene drive deres erhverv i fred. Denne relativt fredelige situation har desuden bidraget til, at et forholdsvis stort antal NGO'er har fundet vej til Lower Shabelle, som i dag er én af de regioner i hele Somalia, der har det største antal NGO'er. NGO'ernes tilstedeværelse skyldes også, at EU er til stede i regionen. Endelig er Lower Shabelle en nær og let tilgængelig base for operationer i Mogadishu.

Lufthavnen i Merka, i realiteten en avanceret landingsbane på kystsletten, er således blevet et knudepunkt for en del af EUs og FNs flytrafik til det centrale Somalia. Fra Merka er der således flyforbindelse til en række destinationer i den øvrige del af det centrale og sydlige Somalia.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, klassificerede Lower Shabelle-regionen som den mest sikre og stabile region i hele det centrale og sydlige Somalia. Ligesom Philippe Gourdin fremhævede også han bananeksportens store betydning for Lower Shabelle-regionen. Han oplyste, at det største banankompagni i området, kaldet "Somfruit" er kommet i vanskeligheder, idet bananeksporten er i krise. Lederen af "Somfruit" Abdirashid, der tidligere spillede en politisk rolle i regionen, er nu et usikkert kort og måtte for nogle måneder siden acceptere, at den fremtrædende forretningskvinde Isterlin, der er Habr Gedir, oprettede sin egen militsstyrke i Merka. Isterlin må derfor anses at være den dominerende politiske og økonomiske kraft i en stor del af Lower Shabelle-regionen. Hun oplyses at kontrollere fem af Lower Shabelle-regionens otte distrikter, nemlig Merka, Coriolei, Kutum Wayre, Brawa og til dels Sablale. De øvrige tre distrikter, der alle ligger tæt på Mogadishu, betegnede Leslie Mctyre som mere eller mindre anarkistiske. Generelt må Lower Shabelle-regionen anses som besat af Habr Gedir-klanen, men til trods for at såvel Isterlin og Aideed begge tilhører Habr Gedir-klanen, nærer de stærk modvilje mod hinanden.

Det faktum, at Isterlin har sin egen militsstyrke, betyder dog, at det er Isterlin, der er en garanti for freden i størstedelen af Lower Shabelle-regionen. Leslie Mctyre kunne i den forbindelse oplyse, at Isterlins mest fremtrædende politik er at fastholde de relativt fredelige tilstande i området. Hun har

bl.a. gennemført et demobiliseringsprogram for ca. to år siden. Leslie Mctyre betegnede demobiliseringsprogrammet som en stor succes, idet mange militssoldater lod sig demobilisere. Disse demobiliserede militssoldater har i løbet af de to år haft en rolle, som Leslie Mctyre betegnede som "peace-keepers" i forbindelse med konflikter mellem forretningskvinden Isterlin, den førnævnte forretningsmand Abdirashid og Aideeds SNA-militser. Det blev oplyst, at Isterlin såvel har kontrol over havnen i Merka, som over guvernøren og politichefen.

3.6. Benadir-regionen (Mogadishu)

Mogadishu i Benadir-regionen var hovedstad i Somalia under det tidligere Siad Barre-styre. Som sådan blev Mogadishu under borgerkrigen genstand for voldsomme konflikter mellem de stridende Hawiye- og Darod-klaner, der kæmpede om kontrollen over hovedstaden.

Mogadishu er traditionelt hjemsted for bl.a. Rer Hamar-befolkningen (de såkaldte Benadirs, dvs. Rer Hamar- og Barawani-befolkninger, der anser sig som den oprindelige kystbefolkning i det sydlige Somalia). Under såvel Siad Barre som under borgerkrigen har Mogadishu været politisk domineret af andre somaliske klaner, dvs. henholdsvis Darod- og Hawiye-klaner. I dag er det Hawiye-klanerne, der har den politiske og militære magt i Mogadishu, men i følge Walid Musa, EUs Somalia Unit, kan Mogadishu ikke anses som traditionelt hjemsted for nogen somalisk klan.

Mogadishus indbyggertal er på 688.000 indbyggere og hovedstadsregionens område er på 800 km² (UNPOS 1995) (bilag 4).

I juli 1998 indgik lederne af Hawiye-klanerne Habr Gedir, Abgal og Murosade i Mogadishu en aftale om fælles administration af Benadir-regionen. På denne baggrund erklærede klanlederne kort efter at man havde oprettet et såkaldt Benadir Regional Supreme Council (BRSC). Ifølge David Stephen, UNPOS, består BRSC i betydeligt omfang af tidligere deltagere i Cairo-konferencen, som fandt sted i foråret 1997, det vil bl.a. sige USC/SSA-lederen Ali Mahdi og SNA-lederen Aideed.

David Stephen, der samtidig med delegationens besøg i Middle Shabelle havde afholdt møder i Mogadishu med byens klanledere kunne videre oplyse, at den daglige administration af Benadir er i hænderne på en guvernør. Han betegnede denne som en ansvarlig og pragmatisk leder. Administrationen møder dog modstand fra flere ledere og grupper. Oppositionen består af klanlederne Muse Sude, Mohamed Sheikh Osman (alias Osman Ato), Hussein Bood samt en række minoritetsgrupper. Disse anser bl.a., at administrationen af Benadir-regionen ikke er klanmæssigt afbalanceret samt at administrationen er diktatorisk og korrupt. Muse Sude har således hævdet, at økonomisk bistand fra Libyen er gået direkte i lommerne på de to klanledere Ali Mahdi og Hussein Aideed. Oppositionen kræver derfor, at man vender tilbage til administrationsaftalen fra juli 1998.

Den ny administration af byen er trods dette under udvikling, og udviklingen støttes af Libyen. Denne støtte er bl.a. blevet anvendt til at genopbygge eller renovere bl.a. domstole, fængsel, havnen og et hospital. David Stephen kunne videre oplyse, at militserne ikke længere kontrollerer havnen, samt at demobilisering af militser må anses som et vigtigt skridt i den rigtige retning. Libyen har også bidraget med nye uniformer til Benadir-regionens ny politikorps. Samtidig har Libyen dog meddelt, at man ikke vil støtte administrationen yderligere, førend de politiske problemer og mod-sætninger er løst i Mogadishu.

David Stephen udtrykte bekymring over oplysninger om, at der importeres våben og andet militært udstyr til Mogadishu. I januar 1999 ankom der således et eritriansk fly til Balidogle-lufthavnen ved

Mogadishu. Rygterne siger, at det medbragte våben til Hussein Aideed. Desuden er der rygter om, at et skib til havnen i Merka også har medbragt våben til Aideed. Han understregede, at rygterne om, at en del af disse våben er bestemt til den etiopiske oprørsbevægelse Oromo Liberation Front (OLF) ikke har kunnet af- eller bekræftes. Samtidig gjorde David Stephen dog opmærksom på, at det ser ud som om, at Aideed har nære forbindelser til Eritrea. Han styrkede denne antagelse med, at han netop havde fået oplyst af "præsident" Abdullahi Yussuf i Nordøstsomalia (Puntland), at denne er overbevist om, at Eritrea støtter Aideed. Rygterne om en generel oprustning i Mogadishu, samt at spændingen mellem administrationen og oppositionen er øget, blev bekræftet af David Stephen. Det blev endvidere oplyst, at Italien har udtrykt ønske om at påtage sig rollen som mægler mellem Benadir-administrationen og oppositionen.

Leslie McTye, UNICEF i Jowhar, klassificerede Benadir-regionen som Somalias absolut mest voldelige og usikre område. Han oplyste, at ca. 10 mennesker omkommer dagligt som følge af vold i Mogadishu og dens omegn. Han vurderede tillige, at voldsbølgen er stigende som følge af sammenbruddet af lov og orden i byen. Mogadishus befolkning er dog i stigende grad opmærksomme på ledernes - de såkaldte "warlords" - ansvar for dette sammenbrud, samt at disse alene er i stand til at fastholde deres magtposition som følge af deres (delvise) kontrol over militsstyrker med de såkaldte "technicals".

Walid Musa, EU's Somalia Unit, fandt, at der er sket visse fremskridt i sikkerhedssituationen i Mogadishu. Faktisk er det det eneste sted i det centrale og sydlige Somalia, hvor der er sket en udvikling, til trods for at denne endnu kun er på et forberedende stadium. Han henviste i den forbindelse til oprettelsen af en ny politistyrke men understregede samtidig, at dette endnu er en ny og derfor meget usikker faktor. En indikation på sikkerhedssituationen i Mogadishu bliver den kommende operative kapacitet i Mogadishus havn og lufthavn gennem nogle måneder. På denne baggrund karakteriserede Walid Musa situationen i Mogadishu som "særdeles ustabil". Han tilføjede, at Mogadishu traditionelt ikke er nogen bestemt klans område, men i realiteten er besat af Hawiye-klanerne (Habr Gedir, Abgal, Murosade og til dels Hawadle). Derfor er det af afgørende betydning for en positiv udvikling såvel i Mogadishu som i resten af Somalia, at også andre klaner og klanledere bliver interesseret i udviklingen i Mogadishu.

David Stephen, UNPOS, oplyste, at en stor del af Abgal-klanen i Mogadishu faktisk støtter oppositionen mod Aideed og Ali Mahdi. Han tilføjede, at såvel Aideed som Ali Mahdi konsekvent undervurderer oppositionens styrke. David Stephen havde under sit møde med oppositionslederen Musa Sude konstateret, at denne havde en relativ stor militsstyrke til sin rådighed. Styrken var beredt til kamp, men der var ikke noget, der tydede på, at Musa Sude ønskede en sådan væbnet konfrontation.

Philippe Gourdin, UNDP-Somalia, bekræftede, at Ali Mahdi faktisk har en række Abgal-ledere imod sig, herunder Musa Sude, Sharia-domstolens formand Dheere, Hussein Bood og Osman Ato. På denne baggrund er Ali Mahdi i høj grad at anse som politisk isoleret.

Philippe Gourdin vurderede, at der trods splittelsen i Mogadishu ikke er nogen tydelig vilje hos Benadir Regional Supreme Council (BRSC) til at anvende vold i kampen mod oppositionen. Han oplyste, at der alene er to politiske fraktioner i Mogadishu, nemlig tilhængerne af BRSC og oppositionen. BRSC-lederne Aideed og Ali Mahdi har fået støtte fra UNDP-Somalia til bl.a. at foretage en oprydning af Mogadishus gader (som gennem flere år har lignet en slagmark) og har desuden iværksat visse genopbygningsprojekter. Dette må anses om positivt, og det er tydeligt, at BRSC fører sig frem med en såkaldt "non-violent confrontation". Philippe Gourdin ville dog ikke vurdere,

hvorvidt der vil kunne opstå voldelige konflikter mellem de to parter. Overordnet set havde Philippe Gourdin svært ved umiddelbart at se nogen decideret positiv politisk udvikling i Mogadishu. Grundlæggende set er der ikke sket noget, som har ændret afgørende på forholdene i Mogadishu. Dette begrundede han med, at politik i Mogadishu fortsat ser ud til at være baseret på personlige interesser hos de ledende politikere. Han fandt dog risikoen for, at der igen blev "storkrig" i Mogadishu for mindre end tidligere, men beklagede den udbredte banditvirksomhed i byen og dens omegn.

Imidlertid oplyste en anonym FN-kilde den 5. marts 1999, at Benadir-regionens guvernør har iværksat en kampagne mod banditter i byen, samt at dette har haft en positiv effekt på sikkerheden i Mogadishu. Samme kilde oplyser, at der imidlertid har været begrænsninger i jagten på banditter, idet der i to tilfælde har været banditoverfald på WFP-køretøjer i nærheden af det af Osman Ato kontrollerede område i byen. Dette forhold indebar, at Benadir-administrationen var tilbageholdende med at anholde disse banditter af frygt for at fremprovokere fjendtligheder fra oppositionens side i Medina-bydelen. Der er dog ifølge kilden fortsat rapporter om fjendtligheder mellem forskellige Abgal-subklaner i områder nord for Mogadishu, samt at disse fjendtligheder af og til reflekteres i byens nordlige udkanter.

I øvrigt vurderede Philippe Gourdin, at visse ledende forretningsfolks initiativer for at skabe fred og sikkerhed i Mogadishu var et positivt islæt, idet disse har en objektiv interesse i fredelige forhold i byen.

3.7. Middle Juba-regionen

Middle Juba-regionen anses af Ken Menkhaus som én af de mest isolerede og underudviklede regioner i det sydlige Somalia. Den er desuden karakteriseret ved at være uhomogen, idet regionens tre distrikter Sakow, Buale og Jilib ikke har noget til fælles og kan anses som helt separate områder såvel politisk som økonomisk. Desuden er Buale- og Jilib-distrikterne klanmæssigt uhomogene. Derfor er det ikke muligt at sige noget mere generelt om regionen. Der findes således ingen regional myndighed i regionen men en række lokale autoriteter på landsbyniveau. Distriktsrådet i Buale har alene en funktion som mellemlid mellem internationale donorer og lokalsamfundet. Jilib er splittet mellem to klaner, nemlig Habr Gedir-klanen Ayr og Mohamed Zubeir-klanen (Absame). Menkhaus oplyser, at Sakow-distriktet indtil efteråret 1998 havde den mest sammenhængende administration på distriktsniveau. Dette var et resultat af en nøje afstemt balance mellem Rahanweyn-klanerne i distriktsrådet. Imidlertid har væbnede konflikter mellem Rahanweyn-klanerne Geledle og Macalinweyne i området i efteråret 1998 ødelagt denne administration.

Menkhaus bemærker, at det ikke er politiske klanledere (såkaldte "*faction leaders*"), der spiller en rolle i regionen, men derimod klanernes traditionelle ældre og disses militser, der udgør den lokale ledelse. Disse har dog ikke kontrol over de såkaldte "*mooryaans*", dvs. banditter i området (Menkhaus 1999b).

Befolkningstallet i Middle Juba-regionen er på 191.000 indbyggere og dens areal er 18.700 km² (UNPOS 1995) (bilag 4).

Bantu-befolkningen langs Juba-floden er talmæssigt dominerende i Buale og Jilib. Disse er dog ubevæbnede og har kun ringe politisk indflydelse. Nord for Jilib lever Bantuerne i et afhængighedsforhold til de "etniske" somaliere, mens dette ikke er tilfældet i området syd for Jilib. Bantuer fra især Jilib- og Buale-distrikterne har været og er udsatte for overgreb i form af overfald, voldtægt,

tvangsarbejde og fratagelse af ejendom. Ulønnede og ukontrollerede militser har i gentagne tilfælde afkrævet Bantuerne en del af deres høst som såkaldte "beskyttelsespenge". Menkhaus betegner dette som et "quasi-feudalt forhold". I forhold til situationen før borgerkrigen er mellem halvdelen og en tredjedel af Bantubefolkningen flygtet fra Buale- og Jilib-distrikterne. Mange af disse er flygtet til Kenya, Kismayo eller til Mogadishu.

Spørgsmålet om ejendomsretten til landbrugsjorden er et latent politisk spørgsmål, især i Jilib-distriktet. Såfremt Bantuerne vender tilbage til Lower Juba, vil dette spørgsmål blive et afgørende politisk tema i regionen.

Gennem en del af 1990'erne blev Middle Juba-regionen klassificeret som "krisezone", men efter en forholdsvis rolig periode i 1995-98 er regionen faldet tilbage i en tilstand af humanitær krise og væbnet konflikt (Menkhaus 1999b).

Walid Musa, EUs Somalia Unit, betegnede sikkerhedssituationen i såvel Middle- som Lower Juba-regionen som skrøbelig. Rahanweyn-klanerne i området er ikke tilstrækkeligt stærke til at fastholde sin kontrol med disse områder, idet de udgøres af en gruppe uhomogene og splittede sub-klaner. Leslie McItyre antog, at Middle Juba-regionen sikkerhedsmæssigt ligger i midten, når regionen sammenlignes med de øvrige regioner i det centrale og sydlige Somalia. Han oplyste, at klanmæssigt består regionen af en talmæssigt dominerende Bantu-befolkning samt forskellige Majerteen-, Ogadeen-, Marehan og Rahanweyn-klaner. Situationen i regionen må anses for politisk og sikkerhedsmæssigt usikker, da Aideed er begyndt at forsyne en Rahanweyn-subklan med penge og våben med henblik på at få denne klan til at tage kampen op mod andre Rahanweyn-klaner og Majerteen-klanen i området.

3.8. Lower Juba-regionen (Kismayo)

Menkhaus skriver, at det meste af Lower Juba-regionen og specielt Kismayo siden 1991 har været skueplads de mest voldelige, komplekse og ustyrlige konflikter i Somalia. Kampen om kontrollen over dette potentielt rige område og adgangen til Kismayos havn har tiltrukket klaner og klanmilitser og våben fra hele Somalia. Han betegner derfor konflikterne i denne region som mere en national end en regional konflikt.

Det politiske landskab i Lower Juba-regionen er ekstremt komplekst, og der opstår konstant nye alliancer og dybe splittelser mellem og indenfor klaner og politiske ledere.

Der findes derfor ingen regional- eller distriktsadministration i området. Ethvert forsøg på at forsoner klanerne og opbygge en administration er slået fejl (Menkhaus 1999c).

Ken Menkhaus kan ikke anerkende Lower Juba-regionen administrative opdeling i distrikter. Derimod opregner han fem såkaldte "*de facto politiske zoner*" i regionen. Disse er:

- Kismayo by. Dette er en urban enklave, som er hjemsted for Harti-klaner, men som desuden deles med bl.a. Absame-klanen. Kismayo er regionens økonomiske centrum. Spørgsmålet om magtdelingen i Kismayo er et kernepunkt i regionens løbende konflikt.
- Juba River Valley. Dette område langs Juba-floden er et tæt befolket landbrugsområde, hvor Bantu-befolkningen er under konstant militær besættelse af stridende somaliske klaner. I dag vil det især sige Marehan-klanen og Habr Gedir-klanen Ayr.

- Pastoral West bank. Dette enorme græsningsområde er domineret af den nomadiske Absame-klan. Der har kun været begrænsede konflikter i dette område, men en vis politisk splittelse indenfor Absame-klanen får Menkhaus til at karakterisere området som "*somewhat anarchic*".
- East bank. Denne del af Jamaame-distriktet er fysisk og politisk isoleret fra resten af Lower Juba-regionen. Begge broer i området er ødelagt som følge af konflikter. I Jamaame by dominerer Bimaal-klanen i en løs alliance med Habr Gedir-militser, som har kontrol over East bank (af Juba-floden) i nærheden af den strategisk vigtige, men nu sprængte bro i Kamsuuma nord for Kismayo (se nedenfor).
- Coastal zone. Dette er et tyndt befolket område, der især bebos af Harti- og Absame-klaner samt Bajuni-fiskere. Menkhaus karakteriserer dette område som afsondret og lovløst. Her findes illegale fiskere, smuglere, militssoldater og fundamentalister i form af Al-Itihad. De sidstnævnte har en mindre base på halvøen Ras Kamboni. Angiveligt modtager Al-Itihad en omfattende støtte fra handelsfolk i Doble.

Walid Musa, EUs Somalia Unit, var, ligesom alle andre kilder, stærkt bekymret over udviklingen i Lower Juba og i Kismayo i særdeleshed. Risikoen for en alvorlig, væbnet konflikt mellem SNA og SNF på den ene side og Morgans SPM-styrker på den anden side er overhængende, idet der er oplysninger om at en større fælles SNF/SNA-styrke blot afventer færdiggørelsen af en ny bro over Juba-floden i Kamsuuma nord for Kismayo, førend de foretager et endeligt angreb på Kismayo.

Det oplyses af Philippe Gourdin, UNDP-Somalia, at den ny bro i Kamsuuma er identisk med den bro i Jowhar, som tidligere blev stjålet af ukendte gerningsmænd. Broen i Jowhar blev, ifølge Menkhaus, forsøgt demonteret af Middle Shabelle-regionens guvernør, der ville sælge den for egen vindings skyld til en FN-organisation, der var i færd med at foretage en genopbygning af en anden bro et sted længere oppe ad Shabelle-floden. Lokalbefolkningen i Jowhar hindrede dog guvernøren i at tilegne sig hele broen (Menkhaus 1998, s. 8). Ifølge Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, blev den tilbageværende del af broen i Jowhar imidlertid stjålet af guvernøren i slutningen af januar 1999, der støttet af militser og efter et væbnet opgør med lokalbefolkningen i Jowhar kunne demontere resten af broen. Denne blev, ifølge Philippe Gourdin, efterfølgende transporteret til Kamsuuma nord for Kismayo. Han vurderede, at når broen i Kamsuuma er genopbygget kan der forventes en voldsom offensiv mod Morgans styrker i Kismayo. Han frygtede, at denne konflikt kunne få ødelæggende konsekvenser for hele det sydlige og centrale Somalia.

Såfremt et fælles SNF/SNA-angreb på Kismayo finder sted er der alvorlig risiko for en generel, overordnet konfrontation mellem Hawiye-klanerne på den ene side og Darod-klanerne på den anden. Dette var flere kilder enige om. Abdirahman O. Raghe, WSP, gav udtryk for, at en konflikt mellem hovedklanerne Hawiye og Darod kunne blive katastrofal for hele Somalia, idet der er risiko for en eskalering af en sådan konfrontation. Han betegnede et sådant scenarium som "et helvede for Somalia", især hvis Galkayo også bliver skueplads for kampe mellem Majerteen- og Habr Gedir-klaner. Dette skyldes, at der er risiko for, at Nordøstsomalias Majerteen-klaner under ledelse af "præsident" Abdullahi Yussuf går til angreb på Habr Gedir-klanerne syd for Galkayo med henblik på at tage presset af mod en truet Morgan i Kismayo. Morgan og Abdullahi Yussuf er at anse som allierede. Sker dette, er der tale om en "national" konflikt, som kan få meget alvorlige konsekvenser for sikkerhedssituationen i hele Somalia. Abdirahman O. Raghe havde dog oplysninger om, at Abdullahi Yussuf ikke ønsker en konflikt i Galkayo, men også at denne har sendt våben til Morgan i Kismayo.

David Stephen, UNPOS, oplyste, at der er tegn på, at Aideeds styrker ikke er enige i, hvorledes de skal løse konflikten i Kismayo. Han advarede desuden mod at overvurdere Aideeds militære styrke.

Walid Musa, EUs Somalia Unit, frygtede – ligesom flere andre kilder – en Darod-Hawiye konfrontation og beskrev en sådan som et "worst scenario", men hans håb i den forbindelse var, at Isaq-klanen vil påtage sig sin traditionelle rolle som mægler mellem netop Darod- og Hawiye-klanerne. Han sagde direkte, at Isaq-klanens forsoningsrolle kan være garantien for at en totalkonfrontation mellem Darod- og Hawiye-klanerne ikke finder sted. En væbnet konfrontation mellem de to klaner kan få betydning for hele Somalia.

Ifølge Walid Musa er der dog ikke noget, der tyder på, at Isaq-klanen ønsker at blive mægler i en sådan konflikt. Det skal dog bemærkes, at Nordvestsomalias "præsident" Egal for nylig har aflagt et besøg i Yemen. Ifølge BBC skulle Yemens præsident have anmodet Egal om at rette sin opmærksomhed mod udviklingen i det sydlige Somalia. Walid Musa bekræftede, at Yemens præsident netop havde haft Isaq-klanens traditionelle mæglerrolle i tankerne, da han fremsatte denne anmodning. Yemens præsident skulle i samme anledning have understreget, at Yemen ikke kan anerkende Nordvestsomalias løsrivelse, men derimod ønsker et samlet Somalia.

Ifølge Ayub Sheikh Yeroid, field officer for UNICEF i Baidoa, knyttede tidligere præsident Siad Barre Middle- og Lower Juba-regionerne nærmere sammen, og dermed opnåede han, at Majerteen-klanen i Kismayo og Ogaden-klanen i det øvrige Lower Juba fik mulighed for at marginalisere Rahanweyn-klanerne i de to Juba-regioner. Dette forhold har gjort Rahanweyn-klanerne i området mere eller mindre desperate. Traditionelt har Rahanweyn-klanerne haft forskellige Bantu-klaner tilknyttet sig, og ifølge Yeroid er Bantu- og Rahanweyn-klanerne nært beslægtede og ægteskaber mellem medlemmer af de to befolkningsgrupper er ikke ualmindeligt.

Philippe Gourdin, UNDP-Somalia, oplyste, at formålet med Marehan-klanens engagement i konflikten i Kismayo er, at Marehan-klanen ønsker at komme i en god forhandlingsposition, således at de kan fastholde deres position i byen. Dette er ikke et decideret klanspørgsmål, men snarere en såkaldt "warlord-issue", dvs. et politisk spørgsmål, som ikke berører de Marehan-medlemmer, der rent faktisk har og stadig opholder sig problemfrit i Kismayo. Philippe Gourdin så således to alternativer for udviklingen i Kismayo. Enten vil SNF/SNA-styrkerne forsøge at fange Morgan og dræbe denne, eller også bliver SNF i stand til at forhandle sig frem til en tilstedeværelse i Kismayo.

Ken Menkhaus oplyser, at det er karakteristisk, at forskellige stridende klanmilitser af og til drives ud af Kismayo, men at menige klanmedlemmer tilhørende de selvsamme klaner som de uddrevne klanmilitser stadig kan opholde sig problemfrit i byen. Dette skyldes det forhold, at disse menige klanmedlemmer, der ofte er forretningsfolk, slår bro over eventuelle klankonflikter. Desuden nævner han betydningen af de personlige og ægteskabelige bånd, der knytter medlemmer af forskellige klaner sammen (Menkhaus 1999c, s. 3).

Leslie McItyre, UNICEF i Jowhar, klassificerede Lower Juba-regionen som en relativ usikker region under henvisning til konflikten i Kismayo. Han forventede, at konflikten ender med, at Aideed overtager Kismayo samt at Majerteen-klanen med støtte fra Nordøstsomalia får kontrollen over havnen. Det sidste forhold er dog et vanskeligt spørgsmål, idet SNF (Marehan-klanen) også har interesser i Kismayo. Hele konflikten har betydning for Rahanweyn-, Hawadle-, Ogadeen-, Marehan-, Majerteen- og Habr Gedir-klanerne. Der er således stor risiko for en konflikt i området syd for Galkayo (hvor Majerteen- og Habr Gedir-klanerne står over for hinanden), såfremt kampene ud-

vikler sig i Kismayo. En sådan udvikling kan evt. også sætte Hiran-regionens Hawadle-klan under pres fra Habr Gedir-klanen. Alternativt kan der ske det, at såfremt Majerteen-klanen vinder konfrontationen med Habr Gedir, vil Majerteen-klanen søge en alliance med Hawadle-klanen i Hiran.

Alvorligheden i den væbnede konflikt mellem SNA/SNF og Morgan i Kismayo-området illustreres af, at parterne har begået krigsforbrydelser mod hinanden. Således kunne Philippe Gourdin oplyse, at Habr Gedir-militser i slutningen af januar 1999 henrettede et antal Majerteen-krigsfanger i Jamaame-distriktet. Idet de Habr Gedir-allierede Marehan-militser så dette, skød de på Habr Gedir-militserne og dette fik konflikten til at eskalere yderligere. Philippe Gourdin kunne på denne baggrund oplyse, at UNDP, MSF og ICRC efterfølgende har taget initiativ til, at der skal laves regler for udveksling af krigsfanger, således man kan undgå, at disse bliver henrettet i fremtiden.

Philippe Gourdin kunne endelig oplyse, at Morgan stadig opholder sig i selve Kismayo og at denne nu er blevet "listed as a war criminal". Han forklarede, at dette betyder, at Morgan ikke kan forlade Somalia.

3.9. Bay-regionen

Aideeds SNA-militser har siden 1995 holdt en stor del af Bay-regionen besat, idet denne milit i september 1995 erobrede regionshovedstaden Baidoa og andre dele af regionen.

Ken Menkhaus oplyste i december 1998, at den politiske situation i Bay-regionen er mere kompleks end tilfældet er i naboregionen Bakool. Aideeds SNA-militser har trods Etiopiens støtte til RRA og denne bevægelses angreb på SNA-militser i regionshovedstaden Baidoa og Bur Akaba formået at fastholde sin position begge de nævnte steder, ligesom SNA er stærkt repræsenteret langs vejen ved Wanley Weyn og ved den strategisk beliggende Bale Dogle-lufthavn. Han understreger, at lokale ældre og landsbyledere ikke har nogen mulighed for at udøve myndighed over disse militser. SNA har dog ikke kontrol over Bay-regionens vestlige distrikter Qansadheere og Dinsoor (Menkhaus 1998, s. 5-6).

Bay-regionen er et udpræget landbrugsområde i det såkaldte "*Inter-riverine Area*". Dette område er traditionelt domineret af Rahanweyn-klaner, der lever af agerbrug og husdyravl.

Bay-regionens befolkningstal er på 643.000 indbyggere og regionens areal er 42.500 km² (UNDOS 1995) (bilag 4).

Leslie McItyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at Bay-regionen tidligere, dvs. før borgerkrigen, blev anset som en af Somalias mest civiliserede områder. Her fandtes en af landets bedst uddannede befolkninger og regionshovedstaden Baidoa har tidligere været under overvejelse som Somalias hovedstad. I dag er forholdene de stik modsatte og regionen er nu et af Somalias mest usikre, voldelige og anarkistiske regioner. Dette skyldes hovedsagelig SNAs besættelse af området. McItyre var af den opfattelse, at selv efter en eventuel endelig national forsoning og fred i Somalia ville det blive vanskeligt at genopbygge regionen og dermed bringe området op til sit tidligere niveau.

Ayub Sheikh Yeroid, UNICEF i Bay-regionen, oplyste, at i tiden før 1969, dvs. før Siad Barres magtovertagelse, var Bay-, Bakool- og Gedo-regionerne samt Sakow- og Buale-distrikterne i Middle Juba-regionen samlet i den såkaldte Upper Juba-region. Det var Siad Barre, der opdelte Upper Juba-regionen i dens nuværende form. Dette skete bl.a. med henblik på at sikre sin egen Marehan-klan et eget område i Somalia, dvs. den nuværende Gedo-region. Dette område var tidligere et traditionelt Rahanweyn-område. Men også Bay- og Bakool-regionerne var og er traditionelt Ra-

hanweyn-område. Bay-regionen var således beboet af 8 Rahanweyn-klaner og Bakool-regionen af ni Rahanweyn-klaner. Men efter Siad Barres nyopdeling af Upper Juba-regionen kom samtlige Rahanweyn-klaner i hænderne på enten Darod- eller Hawiyē-klaner.

Dette forhold gjorde sig gældende indtil borgerkrigen kom til det sydlige Somalia i 1991. Idet den herskende Marehan-klan herefter blev drevet ud af Mogadishu, blev Rahanweyn-klanerne udsat for et alvorligt pres og overgreb fra Marehan-klanens side. Som følge af UNOSOMs tilstedeværelse fra 1992 blev der skabt en unaturlig magtbalance mellem klanerne i bl.a. Bay-regionen, men allerede i slutningen af 1993 fik Rahanweyn-klanerne med UNOSOMs hjælp mulighed for at dominere Hawiye- og Darod-klanerne. Rahanweyn-klanerne dannede i 1994 sit eget såkaldte Digil-Merifle (Rahanweyn) parlament med hovedsæde i Baidoa.

Rahanweyn-klanernes Digil-Merifle koalition fik dog hurtigt vanskeligheder og var plaget af intern splittelse. Visse Rahanweyn-klaner, som ikke tidligere havde haft nogen større indflydelse var pludselig blevet politisk og militært betydningsfulde og fik derfor lejlighed til at eliminere andre Rahanweyn-klaner, som tidligere havde haft stor politisk indflydelse.

De Rahanweyn-klaner, der tabte dette politiske slag, allierede sig med general Mohamed Farah Aidedes Somali National Alliance (SNA). Derfor havde Aidede forholdsvis let ved at foretage en lynoperation i september 1995, hvor hans SNA-militser erobrede regionshovedstaden Baidoa. Siden da har Rahanweyn-klanerne været splittet i to fraktioner, nemlig Rahanweyn Resistance Army (RRA) og den Habr Gedir-dominerede militser SNA. De Rahanweyn-klaner, der støtter SNA, er bl.a. Elay-, Gelidh- og Jarons-klanerne samt et antal mindre Rahanweyn-klaner. De øvrige Rahanweyn-klaner støtter generelt RRA.

RRA-militser har konsekvent bekæmpet SNA-militsernes besættelse af Rahanweyn-områderne i Bay- og Bakool-regionerne. Disse konflikter har resulteret i et stort antal internt fordrevne Rahanweyn-medlemmer fra Bay- og Bakool-regionerne og en stor del af disse er flygtet til naboregionen Gedo, hvor de anses som en minoritetsgruppe af den politisk dominerende Marehan-klan.

Yeroid var usikker på, hvorledes situationen i Bay-regionen vil udvikle sig i den nærmeste fremtid, men han var af den opfattelse, at visse dele af RRA besidder positive elementer. Dette forhold kunne dog ikke overskygge hans overbevisning om, at de Rahanweyn-klaner, der i dag støtter SNA, vil fastholde denne støtte og derfor kunne han ikke se nogen løsning på konflikterne i Bay-regionen mellem RRA og SNA.

Vedrørende krænkelser af menneskerettighederne i Bay-regionen henviste Yeroid for det første til de meget voldelige overgreb, som finder sted fra SNAs side mod befolkningerne i regionen. Disse krænkelser begås især af SNAs Habr Gedir militser. Overgrebene finder bl.a. sted i form af regulære massakrer, hvor SNA militser plyndrer landsbybeboernes huse, ofte med henblik på at overtage disses ejendom. Herefter tvangsfjerner militserne de mandlige beboere og kører disse udenfor byen, hvor de henrettes. Disse oplysninger blev bekræftet af Leslie Mctyre, UNICEF.

Yeroid understregede, at også visse Rahanweyn-medlemmer deltager i disse plyndringer og massakrer. Han understregede, at såvel SNA som RRA står bag forbrydelser mod befolkninger i Bay- og Bakool-regionerne. Der blev gjort opmærksom på, at menneskerettighedskrænkelserne i området har to aspekter, idet de på forskellig måde påvirker de ramte befolkningsgrupper og individer. De fastboende Rahanweyn-bønder har normalt ikke våben, og derfor mister de såvel jordejendom som tiltænkte andele af det internationale samfunds nødhjælpsforsyninger. Bantu-befolkningerne står

helt uden nogen form for støtte i området. Derfor er overgrebene mod disse konstante, og Bantuerne må derfor anses som den absolut hårdest ramte befolkningsgruppe. Mange Bantu-medlemmer forsøger på denne baggrund at flygte til bl.a. Mogadishu, Kenya og Etiopien.

Mere generelt vurderede Yeroid, at der er en ny og stigende tendens at spore i flygtningestrømmen fra dele af Somalia. Denne strøm går bl.a. til Nairobi i Kenya. Han frygtede, at dette kan tages som udtryk for en stigende desperation blandt visse befolkninger i det centrale og sydlige Somalia.

3.10. Bakool-regionen

Ligesom det var tilfældet for Bay-regionen blev også Bakool-regionen besat af SNA-militser i 1995. Siden da har Rahanweyn- og Bantubefolkningerne i regionen været udsat for plyndringer, usikkerhed og besættelse af en fremmed militærmagt, dvs. Habr Gedir-militser. Menkhaus oplyser, at landsbyer i nærheden af SNA-baser i Hoddur-området er blevet angrebet og i visse tilfælde nedbrændt ligesom fødevarerlagre er blevet plyndret og samfundenes overlevelsesstrategier er blevet undermineret (Menkhaus 1998, s. 5).

Bakool-regionens befolkning er på 245.000 indbyggere og regionens areal er 26.300 km² (UNDOS 1995) (bilag 4).

En følge af ovennævnte forhold er, at lokalsamfundenes sårbarhed over for tørke og oversvømmelser er blevet forøget. Menkhaus frygter at dette kan betyde, at risikoen for en sultkatastrofe, der kan sammenlignes med katastrofen i 1992 er til stede. Imidlertid har de første fødevareruddelinger i efteråret 1998 i Tieglo øjensynlig fundet sted uden større problemer, men Menkhaus udtrykker bekymring over, at de splittede Rahanweyn-klaner og RRA-militserne vil kunne gøre en fødevareredistribution vanskelig. Han skriver således, at "Rahanweyn are notoriously fissurable, as the SNA knows and exploits so well". Der er derfor uklart, hvorvidt de lokale myndigheder (dvs. Rahanweyn ældre) har kapacitet til at udøve tilstrækkelig kontrol over de udisciplinerede RRA-militser og de såkaldte "free-lance" Rahanweyn-militser, dvs. militser, der opererer på egen hånd og efter eget for godt/befindende (Menkhaus 1998, s. 5).

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, betragtede Bakool-regionen som en forholdsvis ustabil region. Han gjorde dog opmærksom på, at siden oktober måned 1998 har SNAs besættelse af Bakool-regionen stor set ophørt, idet RRA med hjælp fra Hawadle-militser og Etiopien har drevet SNA ud af området. Siden da har RRA været den dominerende militær i Bakool-regionen, og RRA er også den styrende politiske kraft i området, men der er risiko for, at intern splittelse i RRA kan medføre at forskellige RRA-fraktioner vil bekæmpe hinanden.

Leslie Mctyre henviste i øvrigt til, at Bakool- og Gedo-regionerne har det til fælles, at begge regioner grænser op til Etiopien, samt at Etiopien og Aideed er fjender. Dette forhold har hindret Aideed i at opnå fuld kontrol over Bakool-regionen, idet det etiopiske militær støtter RRA. Han oplyste videre, at der er rygter om at Aideed støtter den etiopiske oprørsbevægelse Oromo Liberation Front (OLF). OLF er repræsenteret i Mogadishu og i Coriolei i Lower Shabelle-regionen. Rygtet vil vide, at Aideed har importeret våben og andet militært udstyr fra Libyen, hvoraf en del formodes at være tiltænkt OLF. Leslie Mctyre udtrykte stor bekymring over disse rygter, der såfremt de viser sig at have substans, kunne medføre en alvorlig situation i Bakool-regionen.

Yeroid, UNICEF i Bay-regionen, bekræftede, at RRA siden efteråret 1998 har kontrolleret ca. halvdelen af Bakool-regionen, dvs. Huddur- og Wajid-distrikterne. Han oplyste, at idet Gedo-regionens

Marehan-milits SNF har allieret sig med Aideeds Habr Gedir-milits SNA imod general Morgan i Kismayo, er SNFs støtte til RRA faldet bort. Han mente, at dette forhold kan medvirke til forandringer i det politisk-militære landskab i det centrale og sydlige Somalia.

Frank Brenda, ADRA, oplyste, at det er relativt let for NGO'er at gennemføre projekter i Bakool-regionen, idet området ikke har været genstand for mere omfattende NGO-indsatser. Dette har gjort myndigheder og befolkning mere engagerede og positive over for et sådant samarbejde. Han oplyste, at han selv for nylig havde gennemført et besøg i Bakool-regionen, samt at ADRA havde foretaget en undersøgelse, der viste, at der er en relativt stor risiko for at støde på landminer i regionen. Han vurderede det således for farligt at rejse med bil i Bakool-regionen. Han oplyste endelig, at under besøget havde man afholdt møder med såkaldte "village chiefs" og ældreråd og på denne baggrund fandt han positive tegn på, at det er muligt at etablere et konstruktivt forhold til disse.

Ligesom Abdirahman O. Raghe, WSP, kunne Frank Brenda oplyse, at Rahanweyn-klanerne i området har allieret sig med Etiopien imod Aideeds SNA-militser, samt at man har mobiliseret et forsvar i området mod disse militser. Der er for nylig fremkommet rygter om, at Aideeds militser har planer om at generobre Bakool-regionens hovedstad Hoddur, som anses som en strategisk vigtig by og at denne er i færd med at mobilisere sine styrker til et opgør med Etiopien.

Abdirahman O. Raghe vurderede, at der er risiko for at Etiopien efter en sejr over Eritrea vil øge støtten til Rahanweyn-klanernes kamp mod Aideed og evt. foretage angreb helt ned til Merka i Lower Shabelle-regionen, hvor OLF angiveligt har et kontor og har modtaget våben af Aideed.

David Stephen, UNPOS, oplyste, at der er gisninger om, at Etiopien er ved at forberede en hemmelig operation mod Aideed. Det er samtidigt uvist, hvad Aideeds politiske og militære mål er, men han er trods dette omgivet af kompetente rådgivere. David Stephen vurderede dog, at alle forestillinger om at Aideed på én gang skulle være i stand til at erobre "hele syden", smide Morgan ud af Kismayo, fastholde sin position i Baidoa og regere i Mogadishu ser ud til at være tvivlsom spekulation.

3.11. Gedo-regionen

Gedo-regionens klanældre nyder en større grad af respekt og autoritet, end det er tilfældet mange andre steder i det sydlige Somalia. Dette betyder, at der politisk set er en relativt velfungerende administration på distriktsniveau. De lokale myndigheder i Gedo-regionen har således et nært samarbejde med lokale klanældre, forretningsfolk og SNF. Alle distrikter har distriktsråd, hvoraf de fleste er udnævnt af SNF. En del distrikter har desuden med hjælp af UN Somalia Rehabilitation Project (UNOPS) oprettet såkaldte Development Management Groups (DMGs), som bistår med ledelse af lokale udviklingsprojekter.

Gedo-regionens befolkningstal er på 330.000 indbyggere og regionen er på 45.400 km² (UNDOS 1995) (bilag 4).

Ifølge Menkhaus er der i visse af Gedo-regionens distrikter et engagement og en myndighed som kan sammenlignes med forholdene i Nordøst- og Nordvestsomalía. UNCT Somalia Monitor har gennem længere tid løbende rapporteret, at situationen i distrikterne Luuq, Dolo og Belet Hawa har været fredelig.

Ken Menkhaus pointerer, at politik i Gedo-regionen ikke kan ses isoleret fra forholdene i den øvrige del af det sydlige Somalia. Han fremhæver, at de politiske kræfter i Gedo-regionen er dybt involveret i nogle af disse konflikter. Således er Marehan-klanen part i konflikten i Kismayo, ligesom Rahanweyn-klanerne i Gedo-regionen støtter RRAs kamp mod Aideed i Bay-regionen. Dette til trods for at RRA og SNF står på hver sin side i konflikten i Kismayo, hvor SNF som nævnt er allierede med SNA. Menkhaus fremhæver, at der trods dette ikke har været optræk til konflikter mellem Rahanweyn og Marehan i den anledning. Han finder det desuden usandsynligt at noget sådant vil finde sted (Menkhaus 1999d, s. 3).

Gedo-regionen har gennem en lang årrække været kontrolleret af Marehan-klanen, som anser området for en "Marehan-region". Marehan-klanens militsbevægelse Somali National Front er i dag den dominerende politiske og militære kraft i regionen. Dette er blevet yderligere understreget efter det i 1997-98 lykkedes SNF at nedkæmpe den fundamentalistiske bevægelse Al-Itihad. En fredsaftale indgået i byen El Adde mellem Al-Itihad og SNF i sommeren 1998 blev i efteråret samme år genstand for en intern diskussion i SNFs ledelse, men dette har dog ikke medført nye væbnede konflikter mellem de to parter.

Menkhaus noterer i januar 1999, at problemerne med fredsaftalen mellem Al-Itihad og SNF har medført en svækkelse af Al-Itihad, men også skabt spændinger internt i SNF, og mellem SNF og Marehan-klanens ældre. Menkhaus anser dog, at Al-Itihad har mulighed for at reorganisere sig, men at organisationen alene vil være i stand til at gennemføre en såkaldt "low-level campaign of destabilisation" i regionen, medmindre der sker en genoptagelse af grundlaget for fredsprocessen (Menkhaus 1999d, s. 2).

Leslie Mcetyre, UNICEF i Jowhar, vurderede, at Gedo-regionen sikkerhedsmæssigt er at sammenligne med Hiran-regionen. Det afgørende sikkerhedsforhold i Gedo-regionen er Etiopiens rolle og kampen mod Al-Itihad. Desuden er der tegn på en intern konflikt i Marehan-klanen, hvilket har givet sig udtryk i en konflikt mellem Bardera-distriktets distriktskommissær og SNFs formand Omar Hagi. Konflikten drejer sig bl.a. om, at distriktskommissæren i Bardera er imod SNFs alliance med Aideeds SNA.

Matt Bryden, WSP, vurderede, at konflikten mellem de fælles SNF/SNA styrker og Morgans SPM i Kismayo-området ikke nødvendigvis vil få negativ indflydelse på sikkerhedsforholdene i Gedo-regionen.

Abdirahman O. Raghe, WSP, vurderede, til forskel fra en del andre kilder, at konflikten i Kismayo kan få alvorlige negative konsekvenser for den politiske og sikkerhedsmæssige situation i Gedo-regionen. Han forklarede situationen på følgende måde.

De, som nu kæmper om kontrollen over Kismayo, er de samme kræfter, som tidligere blev drevet ud af Mogadishu, da Hawiye-klanerne erobrede hovedstaden og drev præsident Siad Barre og hans allierede ud af byen, nemlig Marehan-klanen og Morgan. Problemet med Marehan-klanen er, at den ikke længere kan anses som Darod-allieret, men snarere som en fraktion af SNA. Dermed har Marehan-klanen sat sig i opposition til de øvrige Darod-klaner.

Desuden er der en vis splittelse at spore indenfor Marehan-klanen, som ikke internt er afklaret om, hvem der evt. skal lede en kommende administration af Juba Valley-området, dvs. have kontrollen over et af Somalias vigtigste landbrugsområder. Den del af Marehan-klanen, som er Gedo-

regionens "oprindelige" indbyggere, er af den opfattelse, at de skal lede denne administration. Den del af Marehan-klanen, der anses som udefra kommende i Gedo-regionen, dvs. Marehan-medlemmer fra Mogadishu og Abud Waq i det centrale Somalia opfattes som en slags "hooligans" af Gedo-regionens "oprindelige" Marehan-beboere.

Abdirahman O. Raghe understregede dog, at der ikke er tale om en subklan konflikt indenfor Marehan-klanen, men om en politisk konflikt, der bunder i to forskellige politiske kulturer, dvs. Marehan-nomader fra Abud Waq og de mere fastboende Marehan-klaner fra Gedo-regionen. Mohamed Khalif leder kampen mod de nomadiske Marehan-medlemmer fra Abud Waq i Bardera, hvor der nu er en væbnet konflikt i gang. Abdirahman O. Raghe gjorde det endvidere klart, at alle Marehan-klaner er enige om en ting, nemlig kampen mod Morgan i Kismayo. Men medmindre Marehan-klanernes militsleder Omar Hagi Mohamed, leder af Somali National Front (SNF) accepterer at afholde en længe afventet Marehan-konference, vil der næppe komme en fredelig løsning på Marehan-klanens problem. På denne baggrund vurderede Abdirahman O. Raghe, at der kan ske en udvikling fra "recovery" til "crisis" i Gedo-regionen. Endelig fremhævede Abdirahman O. Raghe, at SNFs leder Omar Hagi Mohamed føler sig styrket af sit samarbejde med SNA.

Som følge af den nuværende tørke i Somalia har titusinder af internt fordrevne fra især bay- og Bakool-regionerne søgt til Gedo-regionen. FN oplyser, at der finder en betydelig nødhjælpsindsats sted i Gedo-regionen med henblik på at afhjælpe dette problem.

Der henvises i øvrigt til Udlændingestyrelsen og Statens Invandrarverk, *Rapport fra nordisk fact-finding mission til Gedo-regionen, 15. – 30. oktober 1998*, København november 1998.

MIDDLE SHABELLE-REGIONEN

Indledning

Eftersom Udlændingestyrelsen og Statens Invandrarverk besøgte bl.a. Middle Shabelle-regionen i foråret 1997 og dengang bl.a. indhentede en række oplysninger i området, herunder om geografi og klanforhold samt økonomiske forhold vil disse forhold ikke blive nærmere beskrevet i det følgende. Der henvises i stedet til rapporten fra denne mission, især siderne 25 - 42 (se litteraturlisten, US/SIV 1997a). Det bemærkes, at der naturligvis er sket forandringer i Middle Shabelle-regionen på en række sociale, politiske og økonomiske områder, men nedenstående opdatering af oplysningerne fra 1997 er generelt kun sket på de felter, der anses at have betydning for de danske og svenske udlændingemyndigheders mulighed for at kunne vurdere den fortsatte asylpraksis på dette område.

Det bemærkes, at der efter gennemførelsen af missionen til Middle Shabelle-regionen i 1997 fandt en række politiske og administrative begivenheder sted i regionshovedstaden Jowhar og i Mogadishu, som bl.a. medførte en vis svækkelse af den hidtidige administration i Middle Shabelle. Disse begivenheder fik desuden en generel negativ indflydelse på sikkerhedssituationen i dele af regionen. Imidlertid er der siden disse begivenheder, der tog sin begyndelse i foråret 1997, gradvist sket en vis generel forbedring af sikkerhedssituationen i store dele af Middle Shabelle-regionen.

Dette forhold betyder dog ikke, at hele perioden siden foråret 1997 og frem til i dag har været en sammenhængende og fremadskridende bevægelse hen imod større sikkerhed i regionen. Der har været perioder med tilbagefald og forværrede sikkerhedsforhold, men totalt set anses sikkerhedssituationen i dag af SACB at være bedre i regionen end f.eks. for et år siden (SACB 1999).

1. Politisk-administrative forhold i Middle Shabelle-regionen

1.1. Generelt

Klanmæssigt og politisk er Middle Shabelle-regionen nært tilknyttet Mogadishu-nord og begge steder dominerer Abgal-klanen politisk. Det blev oplyst af Abdirahman O. Raghe, WSP, at USC/SSA-lederen i Mogadishu-nord, Ali Mahdi, faktisk blev valgt til parlamentet i Mogadishu i 1969 i sin valgkreds i Jowhar, Middle Shabelle-regionen, hvor hans Abgal subklan Agoni hører hjemme.

Menkhaus oplyser, at sikkerhedsforholdene og den administrative situation i Middle Shabelle-regionen for langt størstedelens vedkommende er en følge af den politiske turbulens i Mogadishu nord, som klanmæssigt og geografisk er nært knyttet til Middle Shabelle-regionen. Han gør dog opmærksom på, at lokale myndigheder i Middle Shabelle har gjort sig anstrengelser for at afskærme regionen fra de negative følger af de politiske forhold i Mogadishu nord. Disse forsøg har dog været en blandet succes (Menkhaus 1999a, s. 1).

Guvernøren for Middle Shabelle-regionen Noor Mahamud "Shirbow" Mahamed er bosat i Mogadishu nord. I dennes fravær er den tidligere District Commissioner for Jowhar Hassan Nuur Hassan indsat som Deputy Governor. Jowhars nuværende District Commissioner er Abdi Mohamud Guad.

Mahamed er ifølge flere kilder særdeles upopulær i Jowhar, idet han for nylig har været i væbnet konfrontation med byens indbyggere. Guvernøren er angiveligt ansvarlig for, at den ene af Jowhars to broer er blevet demonteret og fjernet fra byen i efteråret 1998. Leslie Mctyre, Resident Project Officer for UNICEF bekræftede, at den resterende del af broen blev fjernet under en natlig aktion i slutningen af januar i år. I den forbindelse fandt der en voldsom skudveksling sted mellem guvernørens milits og byens befolkning. Der var dog ikke dræbte som følge af denne episode.

1.2. Regional- og distriktsadministration

Ken Menkhaus vurderede, at der er sket en forringelse af de politisk-administrative forhold i regionen, og at denne forringelse har nået et fremskredet stadie. Han betegnede således de relativt tætbefolkede områder langs Shabelle-floden som "virtually ungoverned", mens grænsingsområderne på østsiden af floden er forholdsvis rolige. Dette forhold står i stærk kontrast til situationen for få år siden, da Sharia-domstolens "lov og orden" befandt sig på et højt niveau. Sharia-domstolen blev undermineret af den politiske konflikt i Mogadishu nord mellem Ali Mahdi og lederen af Sharia-domstolene Sheikh Ali Dheere. Menkhaus konkluderede derfor, at Middle Shabelles "forbandelse" er dens nærhed til Mogadishu, idet problemer i Mogadishu straks afspejles i Middle Shabelle-regionen.

Menkhaus oplyste således, at til trods for, at der findes distrikts- og regionalråd i Jowhar, har disse ikke mulighed for at opkræve skatter og de har dermed ingen magt. Ligesom andre steder i Somalia eksisterer disse råd alene med henblik på at kunne opretholde forbindelsen til de internationale donorer (Menkhaus 1998, s. 8).

Abdirahman O. Raghe, WSP, oplyste, at det er betegnende for Balad-distriktet - som er det område i Middle Shabelle-regionen, der ligger nærmest Mogadishu - at man derfra refererer direkte til Mogadishu nord. Man har således ingen formel kontakt til myndighederne i Middle Shabelle-

regionens hovedstad Jowhar. Det er også karakteristisk, at netop Balad-distriktet af Menkhaus blev betegnet som et af de mere lovløse områder i det sydlige Somalia. Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste således, at Balad-distriktet er et modtagelsesområde for det, som han betegnede som "human trash" fra Mogadishu.

Man kan således så tvivl om, hvorvidt Balad-distriktet kan anses som reelt tilhørende Middle Shabelle-regionens politisk-administrative sfære, eller om dette område reelt er at anse som et slags anneks til Mogadishu nord.

Hassan Nuur Hassan oplyste, at han var blevet valgt som Deputy Governor på anmodning af repræsentanter for områdets befolkning. Denne anmodning blev imødekommet af USC/SSA-lederen Ali Mahdi i Mogadishu. Befolkningen har ifølge Hassan endvidere anmodet Ali Mahdi om, at en ny guvernør for Middle Shabelle-regionen udnævnes. De har i den forbindelse understreget deres ønske om, at denne skal stamme fra området og være bosat i området.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, bekræftede, at såfremt Ali Mahdi efterlever befolkningens og de lokale lederes ønske i Jowhar, er dette et tegn på, at Middle Shabelle-regionen politisk ikke fuldstændigt er underlagt Mogadishu nord.

Hassan Nuur Hassan oplyste videre, at samtlige 21 medlemmer af det nu opløste Regionalråd har forladt regionen og bosat sig i Mogadishu. Dette skyldes deres manglende muligheder for at klare sig økonomisk i Jowhar.

1.2.1. Farjano-Company

I fravær af en egentlig lokaladministration i Jowhar udfylder "Farjano-Company" en central rolle som et slags lokalråd. Selskabet består af 14 ledende medlemmer, som tilhører lige så mange klaner i området. Ledelsen af "Farjano-Company" understregede dog, at ingen af de 14 medlemmer repræsenterer deres klan, samt at selskabet ikke er en politisk organisation.

Ken Menkhaus anser "Farjano-Company" som den eneste rélle autoritet i Jowhar og betegner "Farjano-Company" som en *de facto* myndighed (Menkhaus 1999a, 3). Han oplyser, at "Farjano Company" er "a muliti-clan cooperative of businessmen and elders who run the local water system set up by UNICEF" (Menkhaus 1998, s.8). Ledelsen af "Farjano-Company" gjorde opmærksom på, at man har kontakt med alle distrikter i Middle Shabelle-regionen.

Generelt anses forretningsfolk i Middle Shabelle-regionen som vigtig kilde til det, som Menkhaus betegner som "social and political leadership". Måske skyldes dette forhold regionens nære tilknytning til Mogadishu, og dermed forretningslivets nære bånd til det mere omfattende politiske miljø i denne by (Menkhaus 1999a, s. 3).

Ledelsen af "Farjano-Company" oplyste, at der hersker et nært samarbejde mellem selskabet og myndighederne i Jowhar vedrørende administration af området. Der hersker ingen konkurrencesituation i forhold til myndighederne, og myndighederne konsulterer ofte "Farjano-Company" i forbindelse med forsøg på løsning af konflikter etc., ligesom "Farjano-Company" aktivt opsøger ældreråd i regionens distrikter, når der er problemer med konfliktløsning og forsoning.

Hassan Nuur Hassan, District Commissioner Abdi Mohamud Guad og Chairman of Social Affairs Abucar Osman Raghe oplyste, at vandværket fortsat tilhører administrationen i Jowhar. "Farjano-Company" har imidlertid lejet vandværket indtil år 2000. Herefter vil lejekontrakten blive genstand

for ny forhandling. "Farjano-Company" betaler i henhold til kontrakten 5% skat af fortjenesten til administrationen i Jowhar.

1.2.2. Ældreråd, Ugas og Imam

Der er tydelige tegn på, at de traditionelle myndigheder har opnået øget politisk indflydelse som følge af det vakuum, som opløsningen af den regionale administration og Sharia-domstolen i Middle Shabelle-regionen efterlod. Dermed har ældrerådene fået en betydelig rolle i det, Menkhaus betegner som "day-to-day local governance" i regionen (Menkhaus 1999a, s. 3). Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, bekræftede dette og oplyste, at ældrerådene behandler alle kriminelle sager i hele Middle Shabelle-regionen. Disse sager varetages på traditionel vis med domsafsigelser og *diya*-kompensation.

Såvel Deputy Governor som District Commissioner og Chairman of Social Affairs bekræftede enstemmigt, at fraværet af en regional administration, manglende støtte til Sharia-domstolen og politi har betydet, at ældrerådene har fået en central rolle som konfliktløser og forsoner. De understregede, at de ældre har vist sig i stand til at løse denne del af den daglige administration på forsvarlig vis. De oplyste dog også, at der findes en slags "*local authorities*", hvis legitimitet består i, at medlemmerne af disse myndigheder er valgt af lokalsamfundene og ledes af en distriktskommisær. Disse såkaldte "*local authorities*" er således alene distriktsbaserede, og der findes ingen overordnet regional administration ud over den position som Hassan Nuur Hassan besidder som Deputy Governor og Acting Governor. Hassan Nuur Hassan gjorde opmærksom på, at de omtalte "*local authorities*" bl.a. fungerer som kontakttled mellem lokalsamfundene og de NGO'er, der opererer i regionen.

Ugaas'en for Abgal-klanen opholder sig ifølge Hassan Nuur Hassan i Mogadishu. Ugaas'en nyder stor respekt blandt Abgal-klanerne, men involveres alene i konfliktløsning i tilfælde af meget alvorlige problemer. Ugaas'en er medlem af USC-SSA.

Abgal-klanens religiøse leder, den såkaldte "*Imam of Hirab*" har, selvom han generelt er en respekteret leder, ikke tilstrækkelig autoritet til at hindre f.eks. banditvirksomhed (Menkhaus 1999a, s. 3).

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, var af den opfattelse, at religionen er det mest sammenholdende element i det somaliske samfund. Han oplyste således, at Jowhars religiøse leder - den lokale *Sheikh* - er en meget respekteret person, der er fuldt bevidst om den politiske situation i området. Denne *Sheikh* rejser rundt til landsbyer på den muslimske helligdag fredag, hvor han holder foredrag om emner spændende fra sundhed til demobilisering, vold og traumer som følge af krigen. UNICEF har et nært og godt samarbejde med denne *Sheikh*.

2. Sikkerhedsforhold

2.1. Generelt

Ifølge Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, udgør den manglende enighed i Abgal-klanen den største trussel mod sikkerheden i Middle Shabelle-regionen. Denne splittelse har givet mere råderum for banditvirksomhed i visse dele af regionen.

Frank Brenda, ADRA, vurderede, at Middle Shabelle-regionen generelt er mere skrøbelig end f.eks. Hiran- og Galgaduud-regionerne. Det skyldes, at administrationen i Middle Shabelle-regionen er svagere end i de to øvrige regioner samt det forhold, at Abgal-klanen er politisk splittet i Middle Shabelle-regionen. Denne splittelse kan brede sig til hele klanen og kan ifølge Frank Brenda vise sig når som helst og hvor som helst. Han var dog ikke af den opfattelse, at man kan betegne Middle Shabelle-regionen som et kriseområde.

Somali Aid Coordination Body (SACB) har i november 1998 gennemført en analyse af sikkerhedsforholdene i Middle Shabelle-regionen. Analysen er foretaget med henblik på at vurdere sikkerhedssituationen og mulighederne for bistandsindsatser i regionen. Analysen stammer fra en bred mission bestående af The International NGO-Consortium (en sammenslutning af alle INGO'er, der opererer i Somalia), UNICEF, UNCU, WFP, UNPOS, UNDOCS og SACBs Sekretariat. Missionen blev gennemført under ledelse af EC. Af missionsrapporten fremgår at: "the security situation is becoming more stable in comparison to a year earlier, and the group noted the activities of the local courts. The group recognised that one of the reasons for the derailment of interventions in the recent past was mainly due to the un-checked infusion of external resources in a region with limited absorption capacity. The frequency of changes in the local administration reflects the significant association of this region to the politics in (north) Mogadishu" (SACB, January 27, 1999, s. 3-4).

På baggrund af disse oplysninger anbefaler SACB, at der gennemføres genopbygningsprojekter i samtlige distrikter i Middle Shabelle-regionen, men at der i distrikterne Jowhar og Balad alene bør være tale om såkaldte "low key"-projekter. SACB anbefaler at genopbygningsaktiviteterne knyttes til humanitære projekter, der har til hensigt at redde liv, dvs. sundheds-, ernærings-, vand- og sanitetsprojekter samt projekter, der kan forbedre fødevaresikkerheden. SACB understreger, at projekterne bør inkludere støtte til de lokale distriktsadministrationer således, at disse får mulighed for at fremme samarbejdet mellem de internationale donorer og lokalsamfundene i Middle Shabelle-regionen. Desuden skal lokaladministrationerne styrkes, førend der iværksættes en såkaldt "full-scale rehabilitation and reconstructing" i regionen (SACB, Januar 27, 1999, s. 3).

Ken Menkhaus oplyser i sin Local Administrative Structures (LAS) Study af Middle Shabelle, at regionen stort set var uberørt af borgerkrigen og sultekatastrofen i begyndelsen af 1990'erne, og under UNOSOM-perioden (1993-95), og at i tiden indtil 1997 havde Middle Shabelle-regionen "earned a reputation as one of the more stable and lawful regions of southern Somalia" (Menkhaus 1999a, s.1). Imidlertid er der siden 1997 sket en negativ udvikling i området, hvad angår administration og sikkerhedsforhold. Menkhaus skriver således, at Middle Shabelle-regionen siden 1997 har været skueplads for, hvad han betegner som "worrisome political deterioration – collapsed local authority, a dramatic increase in banditry and lawlessness, and a rise in localised inter-clan con-

flict". Han betegner på denne baggrund Middle Shabelle-regionen som en af de mere anarkistiske regioner i det sydlige Somalia.

Generelt vurderede såvel District Commissioner for Jowhar Abdi Mohamud Guad og Deputy Governor Hassan Nuur Hassan, at sikkerheden i Middle Shabelle var i orden, og at dette i vid udstrækning skyldes ældrerådenes evne og vilje til på traditionel vis at løse eventuelle konflikter.

Wayne Long, Chief Security Adviser, UN Coordination Unit (UNCU), UNDP-Somalia, oplyste til delegationen, at der ikke var sikkerhedsmæssige hindringer i vejen for at gennemføre en mission til Jowhar i Middle Shabelle-regionen og heller ikke til visse øvrige dele af regionen. Det overordnede konfliktspørgsmål i regionen er ifølge Wayne Long spørgsmålet om ejendomsretten til landbrugsjord. Dette spørgsmål har skabt visse konflikter mellem forskellige Abgal-subklaner i området. Wayne Long gjorde desuden opmærksom på, at Balad-distriktet i den sydlige del af regionen ikke er sikkert, idet dette distrikt er plaget af banditvirksomhed.

2.2. Myndighedernes rolle i opretholdelse af fred og forsoning

Det blev oplyst af "Farjano-Company", at man støtter klanernes ældre med at løse eventuelle konflikter og forsone de stridende parter. Dette finder sted uanset hvilke klaner, der er i konflikt med hinanden. "Farjano-Company" er et klanoverskridende selskab, hvis 14 ledere stort set stammer fra alle klaner i området, inklusive Bantu-befolkningen. "Farjano-Company" støtter konfliktløsninger på traditionel vis, dvs. man engagerer klanernes ældreråd til at påtage sig ansvaret som traditionelle forsonere.

Hassan Nuur Hassan oplyste, at samarbejdet med "Farjano-Company" er velfungerende og sammen har han og selskabet haft held til at forsone parterne i konflikterne i Mahadey og Balad. Siden september 1998 har der derfor ikke været alvorlige sikkerhedsproblemer disse steder. Man har således haft møder med klanældre og distriktskommissærer begge steder og Hassan Nuur Hassan betegnede situationen som "i orden". Han underbyggede dette med oplysningen om, at NGO'erne Medicins Sans Frontieres (MSF) og INTERSOS nu gennemfører vaccinationsprojekter i henholdsvis Mahadey og Balad.

Vedrørende sikkerhedsforholdene i Jowhar oplyste Hassan Nuur Hassan, at man har opdelt byen i fire distrikter, hvor ældrerådene har udnævnt et antal personer i hver bydel til at fungere som vagtkorps om natten. Dette vagtkorps anser Hassan Nuur Hassan og Jowhars distriktskommissær som en forløber for et egentligt politikorps. De planlægger at give dette korps en bil i nærmeste fremtid. De fremhævede begge, at et afgørende problem vedrørende sikkerheden i regionen er mangelen på økonomiske midler, dvs. fraværet af beskatningsmuligheder. Det manglende beskatningsgrundlag skyldes især oversvømmelserne sidste år, hvor høsten blev ødelagt.

2.3. Klankonflikter

En direkte følge af det politiske sammenbrud i Mogadishu nord og i Middle Shabelle-regionen er fremkomsten af det Menkhaus betegner som "sub-clannism", dvs. en fragmentering af de klanbase-rede krav på politisk magt og ressourcer. Resultatet af denne fragmentering er blevet, at visse Abgal-klaner nu er i potentiel og reel konflikt med hinanden. Den politiske klan-mobilisering foregår nu på subklan-niveau indenfor Abgal-klanen. Denne konflikt finder især sted mellem Abgal-subklanerne Wabuden og Harti, det vil sige mellem subklanerne Rer Matan, Daud og Mohamud

Musa, der alle er Wabuden, og subklanerne Agoniey, Yibir og Warsangeli, der alle er Harti. (Bemærk, at Abgal-klanerne Harti og Warsangeli har en hvis forbindelse med Harti-klanerne Warsangeli, Majerteen og Dulbahante, der er Darod. Abgal-klanerne er Hawiye).

2.4. Demobilisering af militser, banditvirksomhed og våbenbesiddelse

Hassan Nuur Hassan oplyste, at der findes mange våben i Jowhar. Disse våben er i private hænder, og er anskaffet med henblik på at beskytte familierne mod banditter og almindeligt røveri. Disse våben opbevares i hjemmet. Byens sikkerhedskorps anvender alene private våben. Det blev oplyst, at politichefen har foretaget et antal såkaldte *"round-ups"* i byen, idet befolkningen i Jowhar har besluttet, at banditter skal straffes, såfremt de anholdes. Han afviste, at der findes egentlige militstyrker i Middle Shabelle. Ken Menkhaus skriver derimod, at militserne i Middle Shabelle-regionen, efter splittelsen i USC og opløsningen af Sharia-domstolen, i dag er fuldstændig klanbase-rede. Disse militser modtager normalt ingen løn, men tjener penge ved at indkræve "skatter" ved hjælp af såkaldte *"roadblocks"* eller arbejder på deltid som henholdsvis daglejere og militssoldater. Siden 1997 har såkaldte *"mooryaans"* etableret sig som helt ukontrollerede militser, som hverken ældreråd eller klanledere har været i stand til at styre.

Byens forretningsfolk har betalt for, at tilbageholdte banditter kan forsynes med mad i byens fængsel, der drives af politichefen. Ken Menkhaus oplyser, at forretningsfolk i Jowhar og i Middle Shabelle-regionen i øvrigt har vist sig at være en vigtig faktor i såvel opretholdelsen af fred som i lokaladministration, og de har vist sig som en afgørende støtte for klanernes ældre. Han nævner i den forbindelse *"Farjano-Company"*, som han beskriver som progressiv, og som ikke blot driver vandforsyningen i byen, men også fungerer som et de facto kommuneråd i fraværet af en fungerende administration (Menkhaus 1999a, s. 3). Formanden for *"Farjano-Company"* Unshag Ahmed Arale oplyste, at *"Farjano-Company"* har planer om at oprette et såkaldt demobiliseringscenter for tidligere militssoldater m.m. Hensigten med centret er, at de demobiliserede skal gennemgå et 2 ½ års undervisningsprogram, hvor de lærer at leve et civil liv igen. Undervisningen skal omfatte regning, sprog og praktiske fag samt en afsluttende specialisering. *"Farjano-Company"* har dog ikke tilstrækkeligt med økonomiske midler til at iværksætte projektet og anmodede om støtte til dette. Det blev understreget, at et tidligere demobiliseringsprogram (omtalt i US/SIV 1997a), hvor deltagerne modtog bl.a. såsæd, gødning og redskaber ikke længere fungerer. Unshag Ahmed Arale oplyste, at det ikke er fødevarer der er problemet i Jowhar, men derimod manglen på uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder for befolkningen og de tidligere militssoldater eller *"mooryaans"*. Lederne af *"Farjano-Company"* håbede, at et demobiliseringsprogram ville skabe interesse blandt de tidligere militssoldater og fremhævede betydningen af *"eksemplets magt"*.

Deputy Governor Hassan Nuur Hassan oplyste, at der opholdt sig 15 personer i Jowhars fængsel. Disse er tidligere militssoldater, der er fængslede for banditvirksomhed. Han understregede, at der er behov for en demobilisering af de såkaldte *"mooryaans"*, som lever ude i *"bushen"* og ernærer sig ved banditvirksomhed.

2.5. Forholdet til Mogadishu og Hiran-regionen

Deputy Governor, Hassan Nuur Hassan, Middle Shabelle-regionen oplyste, at der er initiativer i gang i Jowhar med henblik på at begrænse den politiske indflydelse fra Mogadishu nord. Således blev han selv indsat som Acting Governor som følge af en anmodning til Ali Mahdi fra de lokale klanledere i Middle Shabelle. Dette fandt sted i forbindelse med, at den tidligere guvernør i august

1998 forlod Jowhar. Man har nu anmodet USC/SSA-lederen Ali Mahdi om, at der udpeges en ny guvernør, der er fra Middle Shabelle-regionen og at denne derefter opholder sig i Jowhar. Denne anmodning er fremsat på baggrund af, at den hidtidige guvernør ikke nyder nogen anseelse i Middle Shabelle-regionen og heller ikke stammer fra regionen. Denne opholder sig det meste af tiden i Mogadishu nord og er kendt for at forlade Jowhar i samme øjeblik, der er problemer, som kræver en løsning.

Abdirahman O. Raghe, WSP, kommenterede oplysningerne om, at befolkningen og myndighederne i Jowhar ønskede en ny guvernør fra området og anså det for positivt, såfremt Ali Mahdi accepterede dette. Han understregede dog samtidig, at selvom Ali Mahdi udnævner en guvernør fra området vil det stadig være ham selv, der har den militære magt i Jowhar. Dette skyldes det forhold, at Ali Mahdi tilhører Agoney-klanen. Det bemærkes, at Abucar Osman Rage, Social Affairs, Jowhar, som deltog i delegationens møde med Jowhars District Commissioner og Deputy Governor også tilhører Agoney-klanen (en subklan under Abgal-klanen Harti). Under dette møde fik delegationen indtryk af, at det var vigtigt for de tre myndighedsrepræsentanter at få lejlighed til at diskutere delegationens spørgsmål, førend de i enighed kunne besvare disse. Såvel Jowhars District Commissioner og Deputy Governor tilhører Mohamud Musa-klanen (en subklan under Abgal-klanen Wabuden). Hovedkonflikten indenfor Abgal-klanen er, ifølge Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, netop mellem Harti- og Wabuden-klanerne,

Hassan Nuur Hassan ville dog ikke betegne det nuværende forhold mellem Mogadishu og Middle Shabelle som dårligt. Han gjorde dog opmærksom på, at det store problem for Middle Shabelle-regionen er, at Mogadishu ikke længere er i stand til at bistå myndighederne i Middle Shabelle med at løse sine problemer, idet de politiske problemer og administrative initiativer i Mogadishu overskygger alt andet. Det blev understreget, at såfremt der skulle opstå konflikt mellem lederne af Benadir-administrationen i Mogadishu, dvs. mellem Aideed og Ali Mahdi ville Middle Shabelle-regionen forholde sig neutral. Samtidig gjorde man det klart, at man støtter forsoningen mellem Ali Mahdi og Aideed og oprettelsen af en Benadir-administration.

Ken Menkhaus skriver i sin analyse af situationen i Middle Shabelle-regionen, at Abgal-politikere i USC i Mogadishu nord nedtoner regionalisme og anser Mogadishu nord og Middle Shabelle-regionen som én samlet politisk og økonomisk enhed, som skal kontrolleres fra hovedstaden. Derved behandler de Middle Shabelle-regionen som en ressourcebasis, hvor de har førsteret og hvorfra de bl.a. rekrutterer militssoldater. Menkhaus er derfor ikke overrasket over, at politiske kræfter i Mogadishu nord aktivt underminerer Middle Shabelle-myndighedernes forsøg på at opbygge et autonomt og autoritativt lokalstyre i regionen. Han erkender dog, at Abgal-ledere i Middle Shabelle-regionen insisterer på at få større indflydelse på valget af politiske ledere i regionen. Disse interesse modsætninger og dette udtryk for, hvad Menkhaus betegner som "*localism*", spiller en underliggende, men central rolle i den nuværende politiske konflikt i hele området (Menkhaus 1999a, s. 2).

Menkhaus henviser i øvrigt til, at lokale ledere og befolkningen i Middle Shabelle-regionen i flere tilfælde har protesteret mod upopulære og korrupte ledere i regionen og har tvunget Ali Mahdi til at udnævne nye som erstatning for disse. Det må på denne baggrund anses som et positivt tegn, at Hassan Nuur Hassan er blevet udnævnt til Acting Governor, idet denne nyder stor anseelse hos lokalbefolkningen i Middle Shabelle-regionen. Dette forhold bekræftes af Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar. Menkhaus gør også opmærksom på, at District Commissioner Abdi Mohamud Guad i

Jowhar spiller en aktiv rolle i samfundet og ligeledes nyder stor personlig anseelse. Han understreger dog også, at netop dette forhold belyser fraværet af en institutionalisering af regionens lokalstyrelse.

Deputy Governor og District Commissioner var enige om, at forholdet til Hiran-regionen nord for Middle Shabelle-regionen var godt. De oplyste, at man har løbende kontakt til Beled Weyne i Hiran-regionen samt at Abgal-klanen har et nært forhold til Hawadle-klanen i Hiran-regionen. Dette gælder i øvrigt for alle klanerne i de to regioner. Hawadle-klanen har desuden sin egen "*chief*" i Jowhar ligesom Abgal-klanen også har en "*chief*" i Beled Weyne.

Landevejstransporten mellem Mogadishu og Beled Weyne, som går via Jowhar, fungerer tilfredsstillende, ifølge Hassan Nuur Hassan og hans distriktskommissær. Men sidste års oversvømmelser har ødelagt denne vej flere steder, hvilket vanskeliggør lastbiltransporterne ad vejen. Han understregede, at der ikke foretages nogen kontrol af disse transporter med hensyn til hvilken klan eller person, der måtte være ejer af en transport. Der var ingen nævneværdige sikkerhedsproblemer på vejen. Delegationen kunne notere, at der forekom en forholdsvis livlig bus- og lastbiltrafik på denne vej, dvs. mellem Mogadishu, Jowhar og Beled Weyne.

Som et konkret eksempel på det gode forhold mellem Hiran-regionen og Middle Shabelle-regionen nævnte Hassan Nuur Hassan og hans distriktskommissær, at kriminelle, der søger at krydse grænsen mellem de to regioner med henblik på at komme i sikkerhed i naboregionen, stadig vil kunne pågribes, idet myndighederne samarbejder om bekæmpelse af kriminalitet.

Endelig anså Hassan Nuur Hassan, at der ikke findes nogen ydre trusler mod Middle Shabelle-regionen. Dette gælder for alle Middle Shabelle-regionens naboregioner, dvs. Hiran-, Galgaduud-, Bay-, Bakool- og Benadir-regionerne. Han understregede, at selv ikke Aideeds SNA-milits udgør nogen trussel mod sikkerheden i Middle Shabelle-regionen. Den eneste trussel som han kunne se mod stabiliteten og sikkerheden i Middle Shabelle-regionen var de tilbagevendende oversvømmelser og tørkeperioder. Man har ikke økonomiske ressourcer til at genopbygge og vedligeholde det livsvigtige kanal- og dæmningssystem langs Shabelle-floden.

Også Ken Menkhaus henviser til krisen i dette system og skriver, at området er i færd med at degenerere til "seasonal swamp". Han konkluderer, at "since this is one of Somalia's most important agricultural zones, this development has serious implications" (Menkhaus 1998, s. 8).

3. Menneskerettighedssituationen

3.1. Generelt

Der findes ingen organisationer i Jowhar som specifikt beskæftiger sig med menneskerettighedsproblemer eller krænkelse af disse. Der findes dog en kvindeorganisation i området, Jowhar Women Group (JWG), som beskæftiger sig med kvinders rettigheder og forhold i øvrigt. I fravær af egentlige domstole er det som oftest ældrerådene, der på traditionel vis afgør kriminalsager og uoverensstemmelser mellem klanmedlemmer. Menneskerettighedskrænkelser i Middle Shabelle-regionen retter sig især mod medlemmer af minoritetsgrupper eller marginaliserede grupper, herunder Bantu-medlemmer. Men der forekommer også alvorlige overgreb mod kvinder.

3.2. Retsforhold og retssikkerhed

3.2.1. Domstole

Hassan Nuur Hassan, Deputy Governor i Middle Shabelle oplyste, at Sharia-domstolen i Jowhar blev nedlagt i slutningen af 1997. Menkhaus oplyser, at opløsningen af Sharia-domstolen skyldtes den politiske rivalisering mellem formanden for Sharia-domstolen i Mogadishu Sheikh Ali Dheere og Ali Mahdi (Menkhaus 1999a, s. 3).

Hassan Nuur Hassan bekræftede, at en af årsagerne til nedlæggelsen af Sharia-domstolen skal findes i Mogadishu, men sagde samtidig, at der er en del mennesker i Jowhar, som ikke er tilhængere af en sådan domstol. Amputationer af dømte vakte afsky hos en del borgere. Amputationerne fandt sted uden bedøvelse. Hånd eller fod blev skåret af med en skarp kniv, hvorefter sårfladen blev dyppet i kogende olie for at forhindre en infektion. Han henviste dog overordnet til, at nedlæggelsen af Sharia-domstolen skyldes de forringede økonomiske forhold som følge af oversvømmelserne sidste år, hvor den fejlslagne høst hindrede myndighederne i at indkræve skatter, som bl.a. skulle benyttes til at drive denne domstol.

Det blev endvidere oplyst, at myndighederne i Jowhar straffer kriminelle, der begår gentagne forbrydelser. Disse risikerer at blive bortvist fra Jowhar i tre måneder eller længere tid. Dette sker ved, at de dømte bliver sendt til Mogadishu eller et andet sted.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at det ældrerådenes traditionelle system med *diya*-kompensation fungerer.

3.2.2. Politi- og fængselsvæsen

Hassan Nuur Hassan, Deputy Governor i Middle Shabelle, oplyste, at der ikke findes en fungerende politistyrke i Jowhar eller i regionen i øvrigt. Dette skyldes mangel på økonomiske midler til at opretholde en sådan styrke. Man håber dog, at øgede resourcer kan gøre det muligt snarest at genoprette politistyrken. Han oplyste dog, at der findes en politichef i Jowhar.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste ligeledes, at der ikke er en politistyrke i Jowhar, men i tilfælde af eventuelle alvorligere begivenheder mobiliseres befolkningen. Han oplyste desuden, at der i Mahaadey-distriktet findes en militsstyrke som i visse tilfælde kan fungere som politistyrke.

3.3. Bevægelsesfrihed

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at Middle Shabelle-regionen er opdelt i en række klanområder. Der er ingen hindringer for klanmedlemmers fri bevægelighed mellem disse områder, men i visse områder kan det være forbundet med en risiko for medlemmer af visse klaner at opholde sig i længere tid i bestemte områder. Igangværende klankonflikter kan desuden begrænse bevægelsesfriheden. Dette gælder f.eks. i Mahaadey-distriktet, hvor en længerevarende konflikt mellem Abgal-klanerne Daud og Agoney gør, at medlemmer af disse klaner ikke bør opholde sig i modpartens område mere end cirka en dag ad gangen. Er der stridigheder i et område, bør et medlem af de stridende klaner ikke forlade for eksempel den bus, som han rejser med, når denne opholder sig i "fjendtligt" område. Han understregede, at klanmedlemmer med en blandet klanbaggrund har rig mulighed for at kunne overskride flere klangrænser.

3.4. Klanrelateret og politisk motiveret forfølgelse

Abdirahman O Raghe, WSP, fremhævede, at Jowhar er en multi-etnisk by, men at den trods dette er klanmæssigt fredelig.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at selv om man ikke kunne kalde det egentlig forfølgelse, så var det ofte sådan, at medlemmer af mindre betydningsfulde klaner, der har begået en kriminel handling risikerer at blive straffet hårdere end tilfældet vil være for medlemmer af mere dominerende klaner. Således kunne et medlem af f.eks. Galja'el-klanen risikere en betydelig hårdere straf end et medlem af en Abgal-klan.

3.4.1. Bantu-befolkningens og øvrige gruppers forhold

Til trods for at Bantu-befolkningen i visse distrikter (Balad, Jowhar og Mahaadey) er talmæssigt dominerende er denne befolkningsgruppe mere udsat for overgreb end andre grupper i Middle Shabelle-regionen. Menkhaus understreger dog, at Bantu-befolkningen generelt i Middle Shabelle-regionen (Shiidle, Mobileyn og Kabole) er bedre organiseret og dermed bedre i stand til at forsvare sine rettigheder, end Bantu-befolkningerne er det mange andre steder i det centrale og sydlige Somalia (Menkhaus 1999a, s. 4).

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, bekræftede, at Bantu-befolkningen er en udsat befolkningsgruppe. En Bantu kan generelt have vanskeligt ved at beholde værdier for sig selv. For eksempel kunne Mctyre oplyse, at han, når distribuerede fødevarehjælp til en Bantu-befolkning, måtte skjule disse varer under f.eks. kasser med medicin eller andet. Ellers var der risiko for, at banditter ville komme til landsbyen og kræve de leverede varer, så snart han havde forladt Bantu-landsbyen.

Bantu-befolkningens selvforsvar kan bl.a. foregå ved i hemmelighed at nedgrave nødhjælpsleverancer og andre ressourcer, som evt. kunne blive genstand for banditters plyndringsforsøg.

Tilsvarende oplyste en anonym kilde tilhørende Bantu-befolkningen i Middle Shabelle-regionen, at Bantu-befolkningen Shiidle i den Bantu-dominerede bydel Kulmis i Jowhar (bilag 5) i slutningen af 1998 besluttede sig for at begå selvtægt for at sætte en stopper for de gentagne voldtægter af Shiidle-medlemmer i bydelen. Indledningsvis advarede man Abgal-klanerne i området mod, at det Abgal-medlem der forsøgte at begå voldtægt imod et Shiidle-medlem i bydelen ville blive dræbt. Da næste voldtægtsforsøg fandt sted og Shiidle-medlemmer dræbte forbryderen blev de idømt at betale

en kompensation på 40.000.000 somaliske shilling, men siden da er der ikke forekommet voldtægtsforsøg mod Shiidle-medlemmer i Kulmis-bydelen fra Abgal-medlemmers side.

Leslie Mctyre konstaterede, at tyveri, voldtægt og andre overgreb mod Bantu-medlemmer sjældent medfører nogen reaktion fra myndighedernes eller andre somalieres side. Han anså, at dette forhold som udtryk for racisme.

En anden befolkningsgruppe, der muligvis kan anses som udsat, er Eile-befolkningen i det nordøstlige Middle Shabelle. Leslie Mctyre oplyste, at dette jægerfolk lever i et ødemarsslignende område og er ikke velset andre steder i regionen. Såfremt der bliver tørke i deres område, og de må forlade dette, kan det tænkes, at vil have vanskeligt ved at opholde sig i sikkerhed andre steder i regionen. En anonym Bantu-repræsentant oplyste dog, at der lever en Eile-befolkning i bydelen Hanti Waa-dag i den østlige del af Jowhar, hvor der desuden opholder sig Bantu- og Abgal-medlemmer (bilag 5).

3.5. Kvinders og børns forhold

Halima Mohamud Hagi, Chairwoman Jowhar Women Group (JWG) oplyste, at kvindens situation generelt er blevet dårligere, idet sikkerhedssituationen i bl.a. Balad-området har medført, at det er blevet vanskeligere for kvinderne at drive handel. Småhandel er et typisk kvindeerhverv. Kommunikationen mellem Mogadishu og Jowhar (og helt op til Beled Weyne) har i flere tilfælde været afbrudt på grund af sikkerhedsproblemer på vejen mellem de nævnte byer. Dette har medført en formindsket handel.

Halima Mohamud Hagi gjorde opmærksom på, at kvinder generelt i Somalia er tilsidesatte. Dette gælder ikke mindst i politiske forhold. Kvindens plads anses traditionelt for at være i hjemmet.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at kvinden i Somalia er marginaliseret og ofte betragtes som en anden- eller tredje-klasses borger.

Vold mod Bantu-kvinder er beskrevet ovenfor af en anonym Bantu-repræsentant. Samme kilde oplyste tillige, at ofre (Bantu-medlemmer) for vold, uanset karakteren af denne vold, har vanskeligt ved at opnå hjælp fra myndigheder eller det omgivende lokalsamfund. Hverken myndigheder i form af distriktskommissær eller domstole, f.eks. den tidligere Sharia-domstol, har vist vilje til at hjælpe voldsofre, såfremt disse tilhører Bantu-befolkningen. Desuden er der fare for, at den som anmelder et overgreb risikerer, at den anklagedes klan eller evt. "mooryaans" hævner sig.

Endelig oplyste Leslie Mctyre, at f.eks. voldtægter mod kvinder uanset etnisk eller klanmæssig baggrund ofte negligeres hvad angår den skyldige. Et offer for voldtægt kan endvidere risikere at blive efterladt af sin ægtefælle eller familie, som vil anse en voldtægt som en stor skam. Et efterladt voldtægtsoffer risikerer at skulle leve socialt isoleret.

3.5.1. Kvindelig omskæring

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at den type omskæring af piger (Female Genital Mutilation), der finder sted i Somalia er den mest indgribende form for omskæring overhovedet. Omskæring af piger finder sted næsten uden undtagelse. UNICEF har gennemført aktiviteter med henblik på at ændre holdningen til dette alvorlige spørgsmål. Leslie Mctyre understregede dog, at man ikke har haft nogen nævneværdig succes med dette. Han forklarede, at selv i de tilfælde hvor

moderen til et barn har været ængstelig eller direkte imod indgrebet, sker der som regel det, at barnets bedstemoderen tager sagen i egne hænder, når moderen ikke er hjemme og lader indgrebet finde sted, inden moderen atter kommer hjem. Dette indgreb finder normalt sted, når pigen er mellem fem og seks år gammel, men kan ifølge Leslie Mctyre i princippet finde sted på ethvert tidspunkt mellem barnets 2. og 13. år.

Leslie Mctyre oplyste, at de skader pigerne pådrager sig som følge af disse indgreb, er af såvel psykisk som fysisk karakter, og ofte alvorlige og livsvarige, ifølge Mctyre. Han havde foretaget en undersøgelse af ca. 600 kvinder og fandt på denne baggrund, at mindst 98% af disse var ramt af et psykisk trauma. Han oplyste videre, at de infektioner, der opstår som følge af indgrebene, ofte er meget alvorlige. Ca. ¼ af alle omskårne piger behandles for alvorlige infektioner på sygehuset i Jowhar. Dødeligheden som følge af disse indgreb er stor, ligesom indgrebet indebærer, at en fødsel kan blive meget kompliceret og livstruende. Dette forhold bidrager direkte til, at dødeligheden blandt kvinder bliver meget høj i forbindelse med graviditet og fødsel.

FN skriver i sin appel for 1999, at omskæring i Somalia er en særdeles skadelig traditionel praksis, som bør vurderes ud fra såvel et menneskerettigheds- som et kvinderetsperspektiv (UN Appeal 1999, s. 53).

4. Humanitære forhold

Ken Menkhaus vurderede i december 1998, at Middle Shabelle-regionens økonomi er ramt af depression, men ikke af krise. Landbrugsproduktionen i de såkaldte "*flood recession*"-områder langs Shabelle-floden har gjort det muligt for småbønderne at overleve oversvømmelser og tørke (Menkhaus 1998, s. 8).

FN og NGO'er har gjort en betydelig arbejder i Middle Shabelle-regionen for at genopbygge og udvikle regionen. Meget af dette arbejde er ifølge SACB imidlertid mislykkedes. Dette skyldes, at regionen kun har en begrænset absorberingskapacitet (SACB 1999). I dag er FN og fire NGO'er aktive i regionen. Dette er UNICEF og NGO'erne ADRA, der bl.a. genopbygger vandingskanaler, CEFA, der arbejder med landbrugsudvikling, MSF-Spain, der beskæftiger sig med sundhed, herunder vaccinationsprogrammer samt INTERSOS, der støtter driften af hospitalet i Jowhar.

Middle Shabelle-regionen har traditionelt været et vigtigt landbrugsområde i Somalia. Ødelagte vandingskanaler og dæmninger har imidlertid mindsket landbrugsproduktionen betydeligt. Alberto Fait, Coordinator for Organization for Development Cooperation and International Voluntary Service (CEFA), antog, at der f.eks. indenfor risproduktionen i dag kun dyrkes ca. 200 ha. mod tidligere ca. 2.000 ha. Agronomist Alberto Rognoni, CEFA oplyste dog, at denne sæsons høst i Middle Shabelle-regionen har været en af de bedste i de seneste tre-fire år.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, oplyste, at fejlnæring aligevel er et alvorligt problem i Middle Shabelle-regionen. Han forklarede, at man i januar i år vurderede, at ca. 22% af befolkningen led af fejlnæring. Dette tal er siden steget til ca. 28%.

Vandforsyningen i Jowhar, som tidligere blev genopbygget af UNICEF, administreres i dag effektivt af det private, lokale selskab "Farjano-Company". Adgang til rent vand anses for at være afgørende for at hindre udbredelsen af en række sygdomme, men rent vand er en begrænset ressource i området og mange, der ikke har adgang til rent vand benytter Shabelle-flodens vand til at drikke. Dette medfører en række sygdomstilfælde. I flere tilfælde er brønde og borehuller blevet misligholdt, og dette har yderligere begrænset adgangen til rent vand. Leslie Mctyre oplyste, at der er eksempler på, at mennesker er døde af mangel på drikkevand i de nordøstlige dele af regionen. Under delegationens besøg i Bio Adde nordøst for Jowhar, havde der for nylig været stor opstandelse i landsbyen på grund af problemer med vandforsyningen. UNICEF hjalp beboerne med at reparere byens vandpumpe og hindrede ifølge Leslie Mctyre dermed beboerne i Bio Adde i at blive internt fordrevne. I dette område bor flere tusinde personer.

Der er kun ringe adgang til en regulær skoleuddannelse i Jowhar. Ifølge Deputy Governor Hassan Nuur Hassan findes der tre skoler i Jowhar. De fleste børn mellem otte og 18 år har dog mulighed for at gå i skole i en vis periode. Hassan Nuur Hassan oplyste, at der findes skoler enkelte andre steder i regionen. Lederne af "Farjano-Company" viste delegationen rundt i en større skole i Jowhar, som selskabet var i færd med at genopbygge for en del af de midler, man havde tjent på salget af drikkevand i Jowhar. Flere af skolens lokaler var færdiggjorte, og man planlagde at færdiggøre hele skolen i nærmeste fremtid.

Frank Brenda, ADRA, påpegede, at tilstedeværelsen af mange NGO'er i Middle Shabelle-regionen har resulteret i, at regionen er blevet "forkælet". Dette har til gengæld medført, at myndigheder og befolkning har en tendens til passivt at afvente initiativer fra eksterne donorer. Dette blev bekræftet

af Leslie Mctyre, UNICEF, og delegationen oplevede et eksempel på dette under sit besøg i Bio Adde, hvor ældrerådet ikke viste nogen som helst interesse i selv at tage initiativ til at etablere en skole for byens børn. De var tydeligt af den opfattelse, at var det ikke muligt at etablere en skole i Bio Adde, eftersom Somalia ikke har nogen regering. De gav derfor udtryk for, at det måtte være en opgave for UNICEF og ikke et lokalt anliggende, som de selv kunne tage initiativ til at løse. UNICEFs repræsentant Leslie Mctyre afviste dette helt og holdent, men tilkendegav, at såfremt dette samfund selv byggede en skole af lokale byggematerialer og skaffede lærere fra lokalsamfundet, ville UNICEF gerne levere undervisningsmateriale. Dette blev kun modvilligt accepteret af ældrerådet.

5. Udsendelses- og reintegrationsforhold

Spørgsmålet om udsendelse af afviste asylansøgere eller personer som kan anses for at opholde sig ulovligt i de nordiske lande blev berørt af myndighederne i Jowhar, dvs. Deputy Governor Hassan Nuur Hassan og dennes distriktskommissær. De oplyste følgende:

Hvad angår sikkerheden for en afvist, udsendt asylansøger mente de ikke, at der kunne være problemer overhovedet. Problemet er imidlertid manglen på ressourcer i samfundet, især på baggrund af den tidligere oversvømmelse og den nuværende tørke. Det blev fremhævet, at selv de, som allerede opholder sig i regionen har problemer. Selve princippet om, at en person, der hører hjemme i Middle Shabelle-regionen skal kunne modtages i sit hjemområde, havde man intet at indvende imod.

Leslie Mctyre, UNICEF i Jowhar, mente, at man i lokalsamfundet måske ville se skævt til en eventuel udsendt. Hvis en udsendt tilhørende en af de mere betydende klaner skulle mangle økonomiske midler ville det sandsynligvis ordne sig med den pågældendes klan efter et stykke tid. Hvis den udsendte tilhører en Bantu-klan og medbringer værdier ved hjemkomsten, vil denne risikerer at miste alt, hvad han måtte have haft med sig hjem. Et Bantu-medlem, som ikke tidligere har været bosat i det område, hvortil han bliver udsendt, ville oven i købet risikere at blive dræbt.

Klanan anses generelt som garant for den enkelte somaliers sikkerhed. Dette udgangspunkt blev slået fast af blandt andet Walid Musa, EUs Somalia Unit. En konsekvens af dette er, ifølge Walid Musa, at en given person næppe har grund til at flygte fra et givent område, hvis dette beboes af klanfæller. Hvis der findes en reel trussel mod en klan, er konsekvensen, at alle må forlade området.

KONSULTEREDE PERSONER, ORGANISATIONER OG MYNDIGHEDER

Abdi, Hussein Hassan, National Officer, UN Political Office for Somalia (UNPOS), Nairobi

Afrale, Sharif Mohammed, Council of Elders, Bio Adde

Ali, Iacub Sido Shekh, Administrator, Farjano-Company, Jowhar

Alleh, Mohammed Gino, Council of Elders, Bio Adde

Anonym, Bantu-repræsentant, Jowhar

Arale, Unsheg Ahmed, Chairman, Farjano-Company, Jowhar

Badejo, Babafemi A., Senior Political Adviser, UN Political Office for Somalia (UNPOS), Nairobi

Brenda, Frank, Country Director, Adventist Development and Relief Agency (ADRA) - Somalia, Nairobi

Briquet, Alexis, Regional Co-ordinator, INTERSOS/COSV, Nairobi

Bryden, Matt, Project Coordinator, War-Torn Societies Project (WSP), Somalia Country Project, Nairobi

Fait, Alberto, Coordinator, Organization for Development Cooperation and International Voluntary Service (CEFA), Nairobi

Font, Milagros, Liaison Officer, Medicins Sans Frontieres – Spain (MSF-Spain), Nairobi

Gourdin, Philippe, UN Coordination Unit (UNCU), UNDP-Somalia, Nairobi

Guad, Abdi Mohamud, District Commissioner, Jowhar

Hagi, Halima Mohamud, Chairwoman, Jowhar Women Group, Jowhar

Hassan, Al Hussein, Audity, Farjano-Company, Jowhar

Hassan, Hassan Nuur, Deputy Governor/Acting Governor, Middle Shabelle-region, Jowhar

Hassan, Jamiile Noor Hassan, Jowhar Women Group, Jowhar

Hippel, Karin Von, Political Adviser, United Nations Political Office for Somalia (UNPOS), Nairobi

Hussein, Moe, UN Coordination Unit (UNCU), UNDP-Somalia, Nairobi

Knoth, Jochen, Rural Development Adviser, European Union, Delegation of the European Commission, Somalia Unit, Nairobi

Long, Wayne, Chief Security Adviser, UN Coordination Unit (UNCU), UNDP-Somalia, Nairobi

Mctyre, Leslie, Resident Project Officer, UNICEF, Jowhar

Mohammed, Abukar Abdi, Council of Elders, Bio Adde

Musa, Walid, Senior Adviser, Political Affairs and Governance, European Union, Delegation of the European Commission, Somalia Unit, Nairobi

Pellegrini, Amanda, Project Officer, INTERSOS/COSV, Nairobi

Rage, Abucar Osman, Social Affairs, Jowhar District, Jowhar

Raghe, Abdirahman O., Deputy Coordinator, War-Torn Societies Project (WSP), Somalia Programme, Nairobi

Rognoni, Alberto, Agronomist, Organization for Development Cooperation and International Voluntary Service (CEFA), Nairobi

Stephen, David, Representative of the United Nations Secretary-General for Somalia, UN Political Office for Somalia (UNPOS), Nairobi

Yeroid, Ayub Sheikh, Medical Doctor/Field Officer, UNICEF, Bay Region, Jowhar

Yussuf, Ahmed Mohammed, Chairman, Council of Elders, Bio Adde

LITTERATUR

(Fed skrift viser litteraturhenvi­sing i teksten).

Bryden & Steiner 1998: Bryden, Matt & Steiner, Martina A., *Somalia Between Peace and War, Somali women on the eve of the 21st century*, African Women Series, UNIFEM, Nairobi 1998.

FSAU, January 1999: Food Security Assessment Unit, *Food Security Highlights, January 1999*, Nairobi 1999.

FSAU, February: Food Security Assessment Unit: *Food Security Highlights*, February 1999.

FSAU, 22 February 1999: Food Security Assessment Unit, *The Climate Outlook for the Start of the 1999 Gu Season*, Nairobi 22 February 1999.

FSAU, March 1, 1999: Food Security Assessment Unit: *FSAU Focus, Cereal Production, Deyr 1998/99, Southern Regions of Somalia*, March 1, 1999.

Handbook 1998: International NGO Consortium & Somalia Aid Co-ordination Body, *International NGO's working in Somalia, Handbook 1998*, Nairobi 1998.

IRIN – Central and Eastern Africa, 16. marts 1999

Menkhaus & Marchal 1998: Menkhaus, Ken & Marchal, Roland, *Human Development Report, Somalia 1998*, UNDP-Somalia, Nairobi 1998.

Menkhaus 1998: Menkhaus, Ken, *Political and Security Assessment of Southern Somalia: Implications for Emergency Response*, December 11, 1998, Nairobi 1998.

Menkhaus 1999a: Menkhaus, Ken, *Middle Shabelle Region LAS Study, Executive Summary* (Draft, last revised 17/30/99). 1999.

Menkhaus 1999b: Menkhaus, Ken, *Middle Jubba LAS Study, Executive Summary* (Draft, last revised 1/18/99). 1999.

Menkhaus 1999c: Menkhaus, Ken, *Lower Jubba Region LAS Study, Executive Summary* (Draft, last revised 1/18/99). 1999.

Menkhaus 1999d: Menkhaus, Ken, *Hiran Region LAS Study, Executive Summary* (Draft, last revised 1/30/99). 1999.

Menkhaus 1999e: Menkhaus, Ken, *Gedo Region LAS Study, Executive Summary* (Draft, last revised 1/23/99). 1999.

SACB 1999: Somalia Aid Coordination Body, *SACB Emergency Appeal Update for Somalia, Appeal Update for Unmet Requirements for the Emergency in Somalia, February-June 1999*, Nairobi 1999.

SACB, Jan. 27, 1999: Somali Aid Coordination Body, *SACB Area Assessment*, Nairobi January 27, 1999.

US/SIV 1997a: Udlændingestyrelsen og Statens Invandrarverk, *Rapport fra nordisk fact-finding mission til det centrale og sydlige Somalia, 15. februar – 14. marts 1997*, København 1997.

US/SIV 1997b: Udlændingestyrelsen og Statens Invandrarverk, *Rapport fra nordisk fact-finding mission til Mogadishu, Somalia, 28. maj – 13. juni 1997*, København 1997.

US 1997: Udlændingestyrelsen, *Rapport fra fact-finding mission til Somalia og Kenya, 27. oktober – 7. november 1997*, København 1998.

US/SIV 1998: Udlændingestyrelsen og Statens Invandrarverk, *Rapport fra nordisk fact-finding mission til Gedo-regionen, 15. – 30. oktober 1998*, København 1998.

UN Appeal 1999: United Nations, *United Nations Consolidated Inter-Agency Appeal for Somalia, January – December 1999*, New York and Geneva, December 1998.

UNCT Somalia Monitor + dato: United Nations Coordination Unit (UNCU), *The UNCT Somalia Monitor*, Nairobi (løbende udg.).

Weekly UNCT Somalia Security Update + dato: United Nations Coordination Unit (UNCU), *Weekly UNCT Somalia Security Update*, Nairobi (løbende udg.).

FORKORTELSER

ADRA – Adventist Development and Relief Agency
BBC – British Broadcasting Corporation
BRSC – Benadir Regional Supreme Council
CEFA – Organization for Development Cooperation and International Voluntary Service
COSV – Coordination Committee of the Organisation for Voluntary Service
DC – District Commissioner
DMG – Development Management Group
EC – European Commission
ECHO – European Community Humanitarian Office
EU – European Union
FN – Forenede Nationer
FSAU – Food Security Assessment Unit
HEMCO – Home Economy Midwife and Child Care Organisation
ICRC – International Committee of the Red Cross
INGO – International Non-Governmental Organisation
INTEROS – Humanitarian Organisation for Emergency
IRIN – Integrated Regional Information Network
JWG – Jowhar Women Group
LAS – Local Administrative Structures
MSF – Medicins Sans Frontieres
NGO – Non-Governmental Organisation
OLF – Oromo Liberation Front
RRA – Rahanweyn Resistance Army
SACB – Somalia Aid Co-ordination Body
SIV – Statens Invandrarverk
SNA – Somali National Alliance

SNF – Somali National Front

SPM – Somali Patriotic Movement

SSA – Somali Salvation Alliance

UN – United Nations

UNCT – United Nations Country Team

UNCU – United Nations Coordination Unit

UNDOS – United Nations Development Office for Somalia

UNDP – United Nations Development Programme

UNICEF – United Nations Children's Fund

UNIFEM – United Nations Development Fund for Women

UNOPS – United Nations Office for Project Services

UNOSOM – United Nations Operations in Somalia

UNPOS – United Nations Political Office for Somalia

US – Udlændingestyrelsen

USC – United Somali Congress

USIP – United States Institute of Peace

WFP – World Food Programme

WSP – War-Torn Societies Project

BILAGSFORTEGNELSE

Bilag 1: FSAU: Food Security Highlights, February 1999.

Bilag 2: Strategies and Operations UN Areas (oversigt over zoner og regioner i Somalia).

Bilag 3: Clans of Somalia.

Bilag 4: Regional Distribution of Population in Somalia, 1995, UNDOS Population Estimates, Nairobi 1995.

Bilag 5: Kort over Jowhar.

FSAU - Food Security Assessment Unit

Bilag 1

Food Security Highlights February 1999

FSAU has expanded its monthly monitoring capacity and is currently receiving reports from 55 districts from Somaliland, central and southern Somalia. These reports provide qualitative information on 24 food security indicators as well as narratives on the current situation as compared to normal. More detailed district reports are available from the FSAU upon request.

General

The Greater Horn of Africa Climate outlook forum held in Kampala in early February predicts a 45% probability of lower than normal rainfall for the coming Gu season. The implications of this are far reaching for both rainfed farmers and livestock. It would be unusual for these long rains to fail completely, but these predictions should be taken into consideration for programming of food aid and rehabilitation activities given the poor rains of 1998 and current stocks.

No rains were received in February, which is normal, but has resulted in a continued downward trend for water availability, pasture and grazing and livestock condition / production. With the exception of a short period of rain in late November, there has been no substantial precipitation since the end of the Gu season, 1998.

Food Aid has reached many vulnerable population during the course of the month. FSAU and others are intending to monitor the impact of these distributions. Indications are that in areas where there have been a number of distributions, critical Food Security indicators e.g. IDP-movements, prices and availability of food /cereals has improved.

FSAU predicts an increase in the food aid needs for the months April - June as compared to January - March. Those of most concern are populations dependent on agriculture. This period is when poor households are most vulnerable, with high energy requirements for cultivating, as well as the period when seasonal diseases are high and the longest duration since the previous main harvest.

Rainfall

February is in the middle of the Jilal (dry) season and therefore the absence of rainfall is normal for this time of the year. Some cloud build up in Somaliland at the end of the month is an indication that rains may be on the way. Satellite information also shows increasing cloud and rainfall build up in Tanzania and Uganda as the Inter Tropical Convergence Zone moves northwards. FEWS and FSAU will give 10 day updates of rainfall (satellite and field information) throughout the months of March and April as an indication to the start of the gu season.

At the time of writing, mid March, there are reports that rain has been falling in parts of the Juba valley, Gedo, Bakool, and eastern parts of Hiran

Water Availability

Water availability continues to deteriorate in all areas and even river levels have reduced to very low levels according to field monitors. For example in Bardhere children are able to walk across the Juba river! In areas which are serviced by boreholes the cost of water is beyond the reach of poor households. Animals are crowding around the limited number of water points.

Pasture and Grazing

Pasture condition continues to deteriorate, and this trend will obviously be the projection until the rains come. Pasture conditions are reported to be poorer than normal for this time of year - a result of the drier Deyr season. Areas away from the river are worst affected, but even grazing along the rivers has become difficult to find as animals concentrate in these areas for water.

Livestock

Over the last month, there has been a deterioration of livestock condition and production in all regions. Migration is also reported to be higher than normal for this time of the year. There is concern about animal diseases in Middle and Lower Juba. Field reports and a recent assessment carried out by the WFP focal point report disease especially among camels in Afmadu and Hagar. Similar reports are coming from Bakool, Mudug, and Wanle Weyne and Afgoi in Lower Shabelle. Generally (assuming some rains do come), livestock production is expected to increase in April and May. Livestock exports are continuing to the Gulf despite the ban, and cattle trade with Kenya is active. Rinderpest vaccination are being carried out in Trans Juba.

FSAU is managed by WFP/Somalia, funded by EC/Somalia Unit, the Italian Co-operation and WFP/Somalia, and supported by USAID/Somalia and FAO. FSAU partners are WFP/Somalia, FAO, FEWS/Somalia, SCF/UK and ACF/Paris.
Telephone: (254-2) 622929, 622947 ♦ Fax (254-2) 622698 ♦ E-mail: <Erminio.Sacco@wfp.org>

Crop Conditions

The Deyr crop assessment was completed during the month. The contribution of this harvest to the cereal supply is lower than normal. While there were reasonable levels of production reported from the irrigated areas (maize), the rainfed areas harvested substantially below normal yields (sorghum). Just over 80,000Mt is estimated to be harvested for the season (see Crop Focus). FSAU/FEWS also plans to publish a compendium of all harvest assessments since 1994.

Other crops that have also made a significant contribution over the last 6 months are sesame in Middle and Lower Juba where farmers are still planting on the receding flood waters of January 1998, and cowpeas in the area along the coast north of Mogadishu.

Seed are required in many areas and especially in Bay and Bakool. To date the response has been reasonable, however the timing of distribution to coincide with the beginning of the rains and preferably in conjunction with food distributions is crucial for this exercise to be effective.

Income opportunities

Income and employment opportunities are limited in all regions. There are not expected to be any employment opportunities created until the onset of the rains when cultivation, planting and weeding are carried out. FFW projects have increased the purchasing power of poor households.

Displacement

Apart from the normal seasonal migration of nomads and labourers to the rivers there are still movements in some regions due mostly to security or water shortage. New movements are reported in Lower Juba from rural areas to Kismayo town. This is due to a tense security situation in the valley. There are reports that there is also movement from Baidoa to Berdale. There are still IDPs moving from the Bay region to Gedo and Lower Shabelle, however the rate has reduced over the last month.

Markets

Reduction in sorghum prices has been noted in areas which have had a reasonable harvest (mainly irrigated areas), as well as areas which have received food aid. Maize prices have remained stable in the districts surrounding Mogadishu, reflecting the high demand for this commodity by traders. Recent reports from Kismayo indicate stable prices in the city. However purchasing power remains low for the poorer wealth groups.

Health and Nutrition

FSAU conducted a nutritional assessment in Qansaxdhere in February. The results indicated that rates of malnutrition were at levels which would normally be expected before a harvest / food aid deliveries - not after as was the case. In an area which is so dependent on crop production, for both food and income, the concern is that there is still a 5 month period until the next harvest. In Burhakaba the nutritional situation is reported to be deteriorating.

Nutritional information from Mogadishu, indicates the same trends and levels of malnutrition as compared to the same period in previous years. The same applies to the Jubas, the Shabelles and Hiran. No recent nutritional data are available from Gedo, however cholera outbreaks have caused concern in many centres especially where there is a high concentration of IDPs.

Environment

A recent report from Kismayo indicates that charcoal production remains the only viable coping mechanism for many households in the area. FSAU has previously raised this issue and the continuation of this activity for short term gains will inevitably lead to longer term environmental problems. It is reported that over 60,000Mt was exported in 1998, and a recent report indicates 10,000Mt was exported in February.

Puntland

The authorities in Puntland along with Diakonia have reported a deteriorating situation in Puntland and have reiterated their request to donors for assistance.

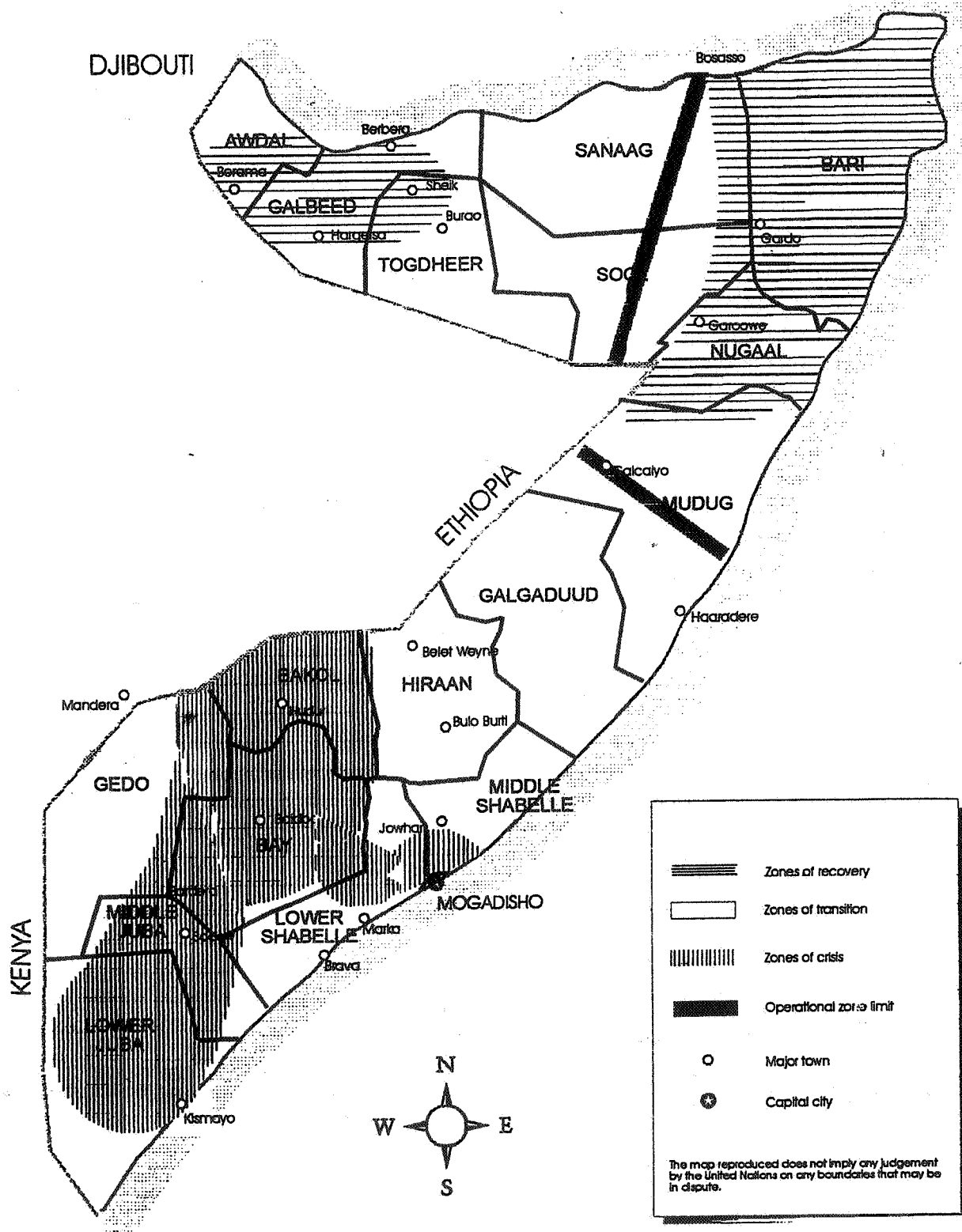
Somaliland

There are some indications that the Gu rains are about to begin as cloud build up were noted by field monitors as well as from satellite information. Camels have reported to calve, which is good timing if the rains do in fact come in the next few weeks. Calving which will improve the availability of milk and provide income for livestock herders in the coming months.

As was reported in the January highlights - water is still a big issue in the area. FSAU in conjunction with WFP is planning a comprehensive Food Security assessment in Somaliland in April.

STRATEGY AND OPERATIONS UN AREAS

Bilag 2

Bilag 3

CLANS OF SOMALIA

Note: Somali clans can be found throughout the country; larger cities and agric. industrial areas are particularly "cosmopolitan," having attracted settlers from throughout the country over the past fifty years. Below, we note only where these clans have been historically concentrated, recognising that most regions and cities of Somalia are a mosaic of different clans and cannot be easily described as the domain of a single clan. Readers should also be aware that clan linkages are flexible and the subject of constant reinterpretation; there is debate over whether some sub-clans actually "belong" to a particular clan, a debate that is influenced by changes in political alignments.

PREDOMINANTLY NOMADIC CLANS

DIR

A relatively small group, its sub-clans include the Isse and Gadabursi concentrated in Awdal region of Somaliland (and into Djibouti and Ethiopia), and the Bimaal, concentrated in the Merka and Jamaame districts of southern Somalia.

DAROD

Includes the Harti (comprised of the Mijerteen, Dulbahante and Warsangeli clans), concentrated in the Northeast regions, and Sanaag and Sool regions, as well as in the Kismayo area in the South; the Absame (comprised of the Jidwak and Ogadeni clans, of which the Ogadeni clan is divided into Mohamed Zubeir, Aulihan, Makabul, and Talamoge), concentrated throughout western Ethiopia, parts of Bakool region, and much of the areas west of the Jubba river and into Northern Kenya; and the Marehan, concentrated in Gedo and parts of Galgadood regions. The Darood includes smaller clans such as the Awrtaleh, Dishishle, and Lelkasse. Darood clans are predominant in the Ogaden region of Ethiopia and in North-east Kenya.

ISAQ

Includes Haber Yonis, Haber Awal, Haber Jaalo, Arab, Ayub and Iidagale, concentrated in the North-west and neighbouring areas of Ethiopia.

HAWIYE

Includes the Abgaal, Haber-Gidir, Murusade, Sheikhal, Ajuran, Gugundhabe, Hawadle, Gaaljaal, as well as many other smaller clans. They are concentrated in the central regions, from Mudug to the Benadir region, but pockets of Hawiye are found throughout southern Somalia, in western and southern Ethiopia, and northern Kenya.

PREDOMINANTLY AGRO-PASTORAL CLANS

RAHANWEYN (OR DIGIL-MIRIFLE)

A confederation of clans, mostly composed of newcomers of other clans absorbed into the Rahanweyn. Includes, among others, the Leysan, Ealey, Mahallinweyne, Garre, Dabarre, Tunni, Jiron, Hadama, Geledi, Dossow and Jiddo; they are concentrated in the inter-riverine region (Bay, Bakol, Lower Shabelle, parts of Gedo, and Middle Jubba regions) between the Jubba and Shabelle rivers. They speak a distinct dialect called Af-Maay. (Some argue it constitutes a separate language, though this is a subject of debate).

OTHER GROUPS

REER HAMAR / BENADIR

An ancient coastal urban population residing in the cities of Merka, Mogadishu, and Brava. Their ancestry is a mix of Arab, Persian, Indian, Swahili, and Somali. The Barawan people (of Brava) have a distinct identity within this group.

BANTU / JEREER

Agricultural group found in pockets usually in the river valleys of southern Somalia, in Hiran (Reer Shabelle and Makanne), Gedo (Gobaweyne), Lower Shabelle and Middle Shabelle (Shidle and Jereer) and Lower Jubba (Gosha). Some have adopted Somali clan identity; others maintain their East African tribal identity. Some are descendants of pre-Somali Bantu populations; others are descendants of slaves from East Africa.

[Note: "Bantu" is a very recent term for this group; in Somalia, they are known as "Jereer" though this is considered pejorative by some].

BAJUNI

Swahili-speaking fishing community inhabiting the islands south of Kismayo into Kenya and resident in Kismayo.

ARABS

Made up of Arabs mainly of Yemeni origin who settled in Somalia, especially over the past century, scattered throughout Somalia.

MIDGAN/TUMAL/YIBIR.

A "low caste" strata of Somalis within each of the major clans; traditionally involved in low status occupations.

Bilag 4

REGIONAL DISTRIBUTION OF POPULATION IN SOMALIA, 1995

NO. REGION	POPULATION	AREA	DENSITY
1. MOGADISHU	688	0.8	735
2. BAY	643	42.5	15
3. L/SHABELLE	616	27.7	22
4. M/SHABELLE	419	20.8	20
5. GEDO	330	45.4	8
6. MUDUG	324	63.1	6
7. W/GALBEED	312	28.0	12
8. L/JUBA	279	49.0	6
9. BAKOL	245	26.3	9
10. TOGDHEER	229	32.7	7
11. BARI	229	61.7	4
12. HIRAN	223	34.0	7
13. SANAG	218	51.7	4
14. M/JUBA	191	18.7	10
15. GALGADUD	185	49.7	4
16. AWDAL	136	16.8	8
17. NUGAL	114	29.0	4
18. SOOL	60	38.3	2
TOTAL	5441	636.2	8.5

POPULATION - (IN THOUSANDS)

AREA - (IN THOUSAND SQ. KM.)

DENSITY - (NO. OF PERSONS PER SQ. KM.)

SOURCE: UNDOSS POPULATION ESTIMATES

